

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра статистики та математичних методів в економіці
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
статистики та ММЕ
Ольвінська Ю.О.

“ ” (ніднуч) 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

**зі спеціальності 051 «Економіка»
за освітньою програмою
«Бізнес-економіка та аналітика»**

на тему: «Статистичне оцінювання інвестиційної діяльності в Україні»

Виконавець:

студентка факультету економіки
та управління підприємництвом
Носульчак В. Г. _____

Науковий керівник:

канд. экон. наук
Подмазко О.М. _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. Теоретичні засади статистичного оцінювання інвестиційної діяльності.....	6
1.1. Поняття та сутність інвестиційної діяльності	6
1.2. Класифікація інвестицій та їх роль в економічному зростанні.....	10
1.3. Основи статистичного оцінювання інвестиційної діяльності	16
1.4. Методологічні підходи до аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	24
2.1. Аналіз динаміки та структури інвестицій в Україні.....	24
2.2. Оцінка джерел фінансування інвестицій.....	36
2.3. Регіональні особливості інвестиційної активності.....	42
РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ	50
3.1. Оцінка факторів, що впливають на інвестиційну активність	50
3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності.....	55
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	63

ВСТУП

Актуальність теми. Інвестиційна діяльність є одним з ключових факторів забезпечення економічного зростання, модернізації виробництва, підвищення продуктивності праці та інноваційного розвитку будь-якої країни. Саме вона визначає рівень структурної перебудови економіки, сприяє технологічному оновленню основного капіталу та створює фундамент для довгострокової конкурентоспроможності економіки країни на світовому рівні.

Особливої актуальності дана тема набуває в умовах повномасштабної збройної агресії РФ. Війна спричинила колосальні руйнування інфраструктури, зменшення промислового потенціалу, міграцію трудових ресурсів, а також суттєве зниження інвестиційної привабливості нашої країни. За оцінками Світового банку, збитки, завдані українській економіці, перевищують сотні мільярдів доларів, і для їх відновлення необхідна чітка, прозора та ефективна система управління як внутрішніми, так і зовнішніми інвестиціями.

На тлі цього постає нагальна потреба у поглибленому статистичному аналізі інвестиційної діяльності в Україні. Під час дослідження інвестиційної діяльності в Україні на сьогоднішній день особливої уваги потребують такі питання як:

- визначення джерел капіталовкладень, що залишаються стабільними,
- які галузі залишаються привабливими для інвестування, а які особливо потребують додаткових інвестицій,
- як змінилася структура інвестицій у регіональному розрізі,
- які індикатори найкраще відображають ефективність використання інвестиційних ресурсів у кризових умовах.

Окрім вище зазначеного, інвестиції виступають ключовим інструментом у реалізації національних програм післявоєнного відновлення, відбудови територій, підтримки малого та середнього бізнесу, розвитку зеленої економіки

та цифровізації. У стратегіях економічної політики України, таких як «План відновлення України» [1] та Національна економічна стратегія до 2030 року [2], інвестиційна привабливість і залучення капіталу розглядаються як першочергові завдання.

Таким чином, статистичне оцінювання інвестиційної діяльності стає важливим аналітичним інструментом не лише для моніторингу поточного стану економіки, а й для прийняття стратегічних рішень на державному та регіональному рівнях, спрямованих на відновлення та трансформацію національної економіки.

Все це підтверджує актуальність обраної теми дослідження кваліфікаційної роботи.

Тема інвестиційної діяльності в Україні є дуже популярною у наукових дослідженнях. Зокрема, у працях таких науковців, як І. Бланк [3], Л. Буряк та Н. Баранова [4], розглядаються структурні зміни в інвестиційній політиці, роль державного регулювання та особливості залучення іноземних інвестицій.

У період війни актуальними є дослідження, що стосуються трансформації інвестиційного середовища, наприклад, робота Центру економічної стратегії «Інвестиції в часи війни: виклики та можливості» [5]. Також слід відзначити аналітичні огляди від Державної служби статистики України [6] та матеріали Світового банку, які оцінюють стан прямих іноземних інвестицій в умовах війни.

Проте залишається недостатньо дослідженим питання статистичного інструментарію для оцінки ефективності інвестиційної діяльності на регіональному рівні та в окремих секторах економіки.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність в Україні.

Предметом дослідження є показники, що характеризують обсяги, структуру, динаміку, джерела фінансування та ефективність інвестиційної діяльності.

Метою дослідження кваліфікаційної роботи є статистичний аналіз інвестиційної діяльності в Україні та виявлення основних тенденцій і проблем, що впливають на її розвиток.

Для досягнення мети було поставлено та вирішено такі **завдання**:

1. Проаналізувати теоретичні основи інвестиційної діяльності та її статистичного оцінювання;
2. Дослідити сучасний стан інвестицій в Україні;
3. Визначити вплив війни на інвестиційний клімат та обсяги капіталовкладень;
4. Здійснити оцінку регіональних та галузевих особливостей інвестиційної активності;
5. Запропонувати напрями удосконалення статистичного моніторингу та державної політики у сфері інвестицій.

У роботі застосовано такі **методи дослідження**: описова статистика, порівняльний аналіз, індексний метод, методи аналізу рядів динаміки (ланцюгові та базисні індекси), групування, візуалізація даних, а також елементи кореляційно-регресійного аналізу.

Інформаційною базою дослідження виступають наукові праці українських та іноземних науковців, статистичні дані Державної служби статистики України, Національного банку України, аналітичні матеріали Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Організації економічного співробітництва та розвитку, офіційні звіти Міністерства економіки України.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Розділ 1. Теоретичні засади статистичного оцінювання інвестиційної діяльності

1.1. Поняття та сутність інвестиційної діяльності

Інвестиції є ключовим елементом економічного розвитку будь-якої країни, саме інвестиції сприяють оновленню виробничих потужностей, впровадженню інновацій та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. У сучасних умовах, особливо в період повномасштабної війни, інвестиційна діяльність набуває особливого значення для забезпечення стійкості та відновлення економіки України.

Інвестиції – це вкладення капіталу в різні об'єкти з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. На відміну від кредитів, інвестиції пов'язані з вищим рівнем ризику для інвестора, оскільки повернення вкладених коштів залежить від успішності проєкту. У разі збитковості проєкту інвестиції можуть бути втрачені повністю або частково.

К. Р. Макконнелл і С. Л. Брю в своїх наукових працях визначають інвестиції як витрати на створення і накопичення засобів виробництва, а також на збільшення матеріальних запасів [7].

Сучасні наукові підходи до визначення інвестицій включають в себе такі поняття інвестицій:

1. Інвестиції як вкладення капіталу з метою отримання прибутку, тобто використання капіталу з метою отримання додаткових коштів або шляхом вкладення в привабливі інвестиційні проєкти чи прибуткові підприємства, або за допомогою інших форм інвестування.

2. Інше визначення трактує інвестиції як сукупність усіх цінностей, що вкладаються у різні об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою їх приросту та досягнення певної мети чи ефекту.

3. Деякі дослідники розглядають інвестиції не лише як фінансові вкладення, але й як економічні ресурси, спрямовані на досягнення соціального, екологічного та інноваційного ефекту. Цей підхід підкреслює багатогранність інвестиційної діяльності та її вплив на різні сфери суспільства.

Таким чином, сучасні наукові підходи до визначення інвестицій відображають розширення розуміння цього поняття. Інвестиції розглядаються не лише як фінансові вкладення з метою отримання прибутку, але й як інструмент досягнення ширших соціально-економічних цілей. Це включає розвиток інфраструктури, підтримку інновацій, покращення екологічної ситуації та підвищення добробуту населення.

Таке багатогранне розуміння інвестиційної діяльності є особливо актуальним для України в умовах війни та необхідності відновлення економіки. Врахування різних аспектів інвестицій дозволяє формувати ефективні стратегії залучення ресурсів та спрямовувати їх на пріоритетні напрями розвитку країни.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють інвестиційну діяльність в Україні, є Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-XII та Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР. Ці закони визначають загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України [8;9]

Згідно зі статтею 1 Закону «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями визнаються всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку та/або досягнення соціального та екологічного ефекту. До таких цінностей належать:

- грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів);

- рухоме та нерухоме майно (будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок та виробничого досвіду, необхідних для організації певного виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");
- права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

Інвестиції, спрямовані на створення, придбання, реконструкцію чи технічне переоснащення основних засобів з очікуваним строком корисного використання понад один рік, здійснюються у формі капітальних вкладень.

Інвестиційна діяльність в Україні здійснюється в різних формах, зокрема:

Приватне інвестування – це така форма, коли інвестування здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими об'єднаннями, спілками, товариствами, а також громадськими та релігійними організаціями.

Державне інвестування проводиться органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів.

Місцеве інвестування здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів.

Іноземне інвестування в свою чергу проводиться іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав.

Ще однією формою є спільне інвестування - воно здійснюється юридичними особами та громадянами України спільно з юридичними особами та громадянами іноземних держав.

Закон «Про режим іноземного інвестування» встановлює особливості правового режиму іноземного інвестування в Україні, визначаючи гарантії захисту прав іноземних інвесторів, порядок здійснення інвестицій та інші аспекти.

При аналізі інвестиційної діяльності слід також приділити увагу таким поняттям як об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.

Згідно зі статтею 4 Закону «Про інвестиційну діяльність», об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, включаючи основні фонди та оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Інвестування в об'єкти, створення та використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом, забороняється.

Суб'єктами інвестиційної діяльності вважаються інвестори та учасники інвестиційної діяльності. Інвесторами можуть бути громадяни та юридичні особи України та інших держав, а також держави, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України та інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи – юридичні особи публічного права здійснюють інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що визначає особливості їх діяльності.

1.2. Класифікація інвестицій та їх роль в економічному зростанні

Для глибшого розуміння впливу інвестицій на економіку країни на подальшому етапі дослідження доцільно проаналізувати основні види інвестицій з урахуванням їх класифікаційних ознак, а також з'ясувати специфіку їх функціонування в умовах сучасної економічної ситуації в Україні.

В загальному розумінні при аналізі інвестиційної діяльності інвестицій в першу чергу прийнято поділяти на валові інвестиції та чисті інвестиції.

Валові інвестиції представляють собою загальну суму коштів, вкладених протягом певного періоду у створення нових об'єктів, закупівлю засобів виробництва, а також у збільшення запасів матеріальних ресурсів.

Чисті інвестиції – це валові інвестиції за вирахуванням амортизаційних відрахувань, які здійснюються протягом того самого періоду.

Динаміка чистих інвестицій є важливим індикатором економічного стану країни на різних етапах її розвитку. Якщо обсяг чистих інвестицій має від'ємне значення, тобто коли валові інвестиції не покривають амортизацію, це свідчить про скорочення виробничої бази, що веде до зменшення обсягів виробництва. Такий стан свідчить що країна витрачає накопичений капітал, не забезпечуючи його оновлення.

У разі, коли чисті інвестиції дорівнюють нулю, тобто валові інвестиції лише компенсують амортизаційні витрати, економіка перебуває у стагнації, оскільки не відбувається приросту виробничих потужностей.

Позитивне значення чистих інвестицій, коли валові інвестиції перевищують амортизаційні відрахування, означає, що економіка розвивається. У цьому випадку відбувається розширене відтворення виробничих ресурсів, що є ознакою зростання і модернізації економіки.

Далі розглянемо більш детальну класифікацію інвестицій в залежності від різних ознак.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестицій за різними ознаками

Вид ознаки	Вид інвестицій
За джерелом походження	- внутрішні - зовнішні (закордонні інвестиції)
За характером об'єкта вкладень	- реальні інвестиції - фінансові інвестиції
За терміном інвестування	- короткострокові інвестиції - довгострокові інвестиції
За формами власності інвесторів	- приватні інвестиції - державні інвестиції - змішані інвестиції
За характером участі в інвестуванні	- прямі інвестиції; - непрямі інвестиції
За джерелами інвестування	- інвестиції за рахунок власного капіталу - інвестиції за рахунок позикового капіталу - змішані інвестиції.

Джерело: [10; 11; 12]

Далі розглянемо більш детально кожен вид інвестицій.

Так, залежно від джерела походження, інвестиції поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні інвестиції здійснюються національними суб'єктами господарювання, включаючи приватні підприємства, домогосподарства, державні органи та інші юридичні особи. Їх роль полягає в забезпеченні модернізації виробництва, розвитку інфраструктури та підтримці соціальної сфери. Внутрішні інвестиції стимулюють ділову активність, сприяють розвитку малого і середнього бізнесу, а також покращують інституційне середовище всередині країни.

Зовнішні інвестиції, або ще їх називають іноземними, надходять з-за кордону і є важливим джерелом капіталу для країн з обмеженими внутрішніми фінансовими ресурсами. Вони забезпечують приплив інновацій, технологій, управлінського досвіду та вихід на міжнародні ринки. Іноземні інвестиції також зміцнюють валютний ринок, підвищують конкурентоспроможність національної економіки та сприяють зростанню ВВП. Проте вони потребують сприятливого інвестиційного клімату, стабільного законодавства та гарантій захисту прав інвесторів [10].

За характером об'єкта вкладень інвестиції поділяються на реальні та фінансові. Реальні інвестиції передбачають вкладення у фізичні активи, тобто об'єкти будівництва, купівлю обладнання, розвиток інфраструктури, виробництво товарів та послуг. Їх основне значення полягає в тому, що вони безпосередньо впливають на розширення виробничого потенціалу країни, стимулюють розвиток галузей економіки, знижують рівень безробіття та покращують добробут населення.

Фінансові інвестиції передбачають придбання цінних паперів, участь у капіталі інших підприємств, розміщення коштів у банках або інвестиційних фондах. Хоча їхній вплив на виробництво є опосередкованим, вони відіграють важливу роль у забезпеченні ліквідності фінансової системи, розширенні ринку капіталів та підвищенні довіри до фінансових установ.

У залежності від тривалості використання виділяють короткострокові та довгострокові інвестиції. Короткострокові інвестиції орієнтовані на швидкий прибуток і зазвичай мають спекулятивний характер. Вони можуть створювати тимчасовий економічний ефект, але не забезпечують фундаментальних змін у структурі економіки. Натомість довгострокові інвестиції, спрямовані на стратегічний розвиток, включають, зокрема, інвестування у науку, освіту, інфраструктурні проєкти та промисловість. Їх головна роль полягає у формуванні

основи сталого економічного зростання, технологічної модернізації та структурної перебудови економіки [11].

Крім того, важливу роль відіграє класифікація інвестицій за формами власності. За цією ознакою виділяють державні, приватні та змішані інвестиції. Державні інвестиції здійснюються з державного бюджету і мають соціально орієнтований характер, зазвичай вони спрямовані на розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я, обороноздатності тощо.

Приватні інвестиції, у свою чергу, є рушієм підприємницької ініціативи та інновацій. Вони часто є більш ефективними в умовах ринку, стимулюють конкуренцію та продуктивність. Змішані інвестиції поєднують ресурси держави та бізнесу, дозволяючи реалізовувати масштабні проєкти, зокрема у формі державно-приватного партнерства.

За характером участі в інвестуванні прийнято виділяти прямі та непрямі інвестиції. Прямі інвестиції – це інвестиції, які передбачають активну участь інвестора в управлінні підприємством або проєктом. Інвестор приймає участь у прийнятті стратегічних рішень і контролі над бізнесом. Це, як правило, довгострокові вкладення у виробництво або сферу послуг.

Непрямі інвестиції – це інвестиції, здійснені через посередників, наприклад інвестиційні фонди, банки, страхові компанії. Інвестор не бере безпосередньої участі в управлінні об'єктом інвестування, а лише одержує доходи від інструментів, що придбав посередник.

За джерелами інвестування виділяють Інвестиції за рахунок власного капіталу, позикового капіталу або змішані інвестиції. Інвестиції за рахунок власного капіталу фінансуються із внутрішніх джерел інвестора, зокрема з прибутку, резервів або накопичень. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні економічного зростання, оскільки сприяють фінансовій незалежності підприємств, зменшують потребу у зовнішньому фінансуванні та підвищують

загальну стійкість бізнесу. Такі інвестиції стимулюють формування внутрішніх джерел капіталу в економіці, що є основою для сталого розвитку [12].

Інвестиції за рахунок позикового капіталу фінансуються із зовнішніх джерел, до яких належать банківські кредити, кошти інвестиційних фондів, страхових компаній, облігаційні позики або фінансова допомога міжнародних організацій. Їх значення полягає в здатності забезпечити реалізацію масштабних проєктів навіть за браку власних ресурсів, що дозволяє пришвидшити темпи економічного зростання. Завдяки таким інвестиціям активізується фінансовий ринок, розширюються можливості для впровадження інновацій, розвитку інфраструктури та модернізації виробництва, що є ключовими факторами підвищення національної конкурентоспроможності.

Змішані інвестиції поєднують як власні, так і позикові ресурси, що дозволяє збалансувати ризики і доходність інвестиційного проєкту. Їх роль в економічному зростанні полягає в забезпеченні фінансової гнучкості, можливості реалізації комплексних або інноваційних ініціатив за участі кількох зацікавлених сторін: приватного бізнесу, держави та іноземних партнерів. Таке комбіноване фінансування сприяє формуванню ефективних механізмів державно-приватного партнерства, покращує управління інвестиційними процесами та створює підґрунтя для стабільного розвитку економіки в довгостроковій перспективі.

Інвестиції також можуть класифікуватися за галузевим принципом – наприклад, у промисловість, сільське господарство, ІТ, енергетику, транспорт тощо. Галузева структура інвестицій відображає пріоритети державної політики та економічну спеціалізацію країни. Наприклад, зростання інвестицій у високотехнологічні галузі є свідченням переходу до інноваційної моделі економіки.

Окрім розглянутих видів досить часто в науковій літературі зустрічаються такі поняття як інтелектуальні, портфельні, ануїтетні та венчурні інвестиції [11; 12]. Далі розглянемо їх.

Інтелектуальні або нематеріальні інвестиції охоплюють вкладення у наукові дослідження, інноваційні розробки, впровадження новітніх технологій, підвищення кваліфікації персоналу, а також придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності, а саме: патенти, ліцензії, програмне забезпечення. Їх ключова роль в економічному зростанні полягає у формуванні інноваційної основи національної економіки, що забезпечує довгострокову конкурентоспроможність. Такі інвестиції стимулюють розвиток високотехнологічних галузей, підвищують продуктивність праці та сприяють структурній модернізації виробництва.

Портфельні інвестиції полягають у вкладенні капіталу в різноманітні фінансові інструменти, зокрема акції, облігації, деривативи, з метою отримання прибутку у формі дивідендів або приросту капіталу. Характерною ознакою портфельного інвестування є відсутність прямого впливу на управління компаніями, в які вкладено кошти. У контексті економічного зростання портфельні інвестиції є джерелом додаткових фінансових ресурсів для бізнесу та держави, сприяють розвитку фондового ринку, забезпечують ліквідність капіталу, а також формують позитивний інвестиційний імідж країни на міжнародному рівні.

Ануїтетні інвестиції, як правило, реалізуються через фінансові механізми, що передбачають стабільні регулярні виплати вкладнику протягом певного періоду часу. Вони є поширеними у страхових програмах, пенсійних фондах і довгостроковому фінансовому плануванні. У макроекономічному вимірі такі інвестиції забезпечують фінансову стабільність, формують заощадження домогосподарств, підвищують надійність соціальної інфраструктури та знижують ризики економічних коливань, пов'язаних із демографічними змінами.

Венчурні інвестиції представляють собою вкладення капіталу у стартапи, інноваційні або високотехнологічні підприємства на початкових етапах їх розвитку. Незважаючи на високий рівень ризику, такі інвестиції є потужним

драйвером технологічного прориву, сприяють створенню нових ринків, робочих місць і активізації підприємницької ініціативи. Їх вплив на економічне зростання проявляється через комерціалізацію інновацій, підвищення інвестиційної привабливості країни, а також формування екосистеми для розвитку малого та середнього бізнесу з високою доданою вартістю.

Таким чином, кожен вид інвестицій виконує свою унікальну функцію в економіці, а їх сукупна дія забезпечує цілісне і збалансоване економічне зростання. В умовах сучасних викликів – війни, відбудови країни, необхідності адаптації до європейських стандартів – формування ефективної інвестиційної політики набуває особливої ваги. Адже саме інвестиції здатні стати фундаментом відновлення, модернізації та інтеграції української економіки у світовий простір.

1.3. Основи статистичного оцінювання інвестиційної діяльності

Статистичне оцінювання інвестиційної діяльності є важливим інструментом аналізу, який дозволяє всебічно вивчати динаміку, структуру та ефективність інвестиційних процесів в економіці. Воно охоплює систематичне збирання, обробку, узагальнення та аналіз статистичних даних, що характеризують формування, розміщення та використання інвестиційних ресурсів.

Головною метою статистичного аналізу інвестиційної діяльності є виявлення закономірностей, тенденцій та факторів, що впливають на інвестиційну активність, а також надання науково обґрунтованих висновків для прийняття ефективних управлінських рішень.

У межах статистичного оцінювання досліджуються такі ключові аспекти, як обсяг капітальних інвестицій та їх структура за джерелами фінансування, галузями, видами економічної діяльності, регіонами та формами власності інвесторів. Також аналізується розподіл інвестицій за видами основного

капіталу, тобто за напрямками інвестування у житлове будівництво, інфраструктуру, виробничі приміщення, обладнання, інтелектуальні активи тощо [13]..

Для всебічного оцінювання інвестиційної діяльності також розраховуються такі статистичні показники як:

- загальний обсяг капітальних інвестицій (у фактичних та порівняльних цінах),
- обсяг інвестицій у розрахунку на одну особу або на одиницю валового продукту,
- темпи зростання інвестицій,
- питома вага окремих джерел фінансування (власні, позикові, державні тощо),
- частка інвестицій у валовому внутрішньому продукті,
- рівень інвестиційної активності, який розраховується як відношення капітальних інвестицій до амортизаційних відрахувань або до прибутку,
- індекси фізичного обсягу інвестицій,
- рентабельність інвестицій

$$ROI = \left(\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Обсяг інвестицій}} \right) \times 100' \quad (1.1)$$

- середній строк окупності інвестиційних проєктів

$$T_{\text{окупн.}} = \frac{\text{Обсяг інвестицій}}{\text{Середньорічний чистий грошовий потік}} \quad (1.2)$$

- ефект мультиплікатора інвестицій

$$k = \frac{1}{1 - MPC} \quad (1.3)$$

де MPC — гранична схильність до споживання

Загальний вплив інвестицій на валовий внутрішній продукт можна оцінити за наступною формулою:

$$\Delta Y = k \times \Delta I \quad (1.4)$$

У цьому випадку ефект мультиплікатора показує, як зміна інвестицій впливає на зміну загального доходу в економіці (ВВП), тобто на скільки гривень збільшиться ВВП при зростанні інвестицій на 1 гривню.

Для оцінювання інвестиційної діяльності застосовуються як традиційні, так і сучасні методи статистичного аналізу. Серед них важливе місце займає *аналіз динамічних рядів*, що дає змогу простежити зміни у показниках інвестиційної діяльності за певний період, визначити тренди та сезонні коливання. В свою чергу *структурний аналіз* дозволяє вивчити пропорції розподілу інвестицій за видами економічної діяльності, формами власності, регіонами або джерелами фінансування, а також виявити зміни у структурі інвестицій.

Для встановлення взаємозв'язків між інвестиціями та іншими економічними показниками (наприклад, ВВП, продуктивність праці, зайнятість, обсяги виробництва) застосовується *кореляційно-регресійний аналіз*, який дає змогу кількісно оцінити силу та напрямок впливу одного чинника на інший. Особливо цінними є результати побудови регресійних моделей, які дозволяють прогнозувати обсяги інвестицій за зміни ключових факторів або оцінити очікуваний економічний ефект від додаткового залучення інвестицій [14].

Крім того, використання *індексного аналізу*, дозволяє оцінити зміни рівнів інвестиційної активності в порівнянні з базовим періодом та визначити вплив факторів на результативний показник.

Також використовують методи групувань, які дозволяють згрупувати регіони або підприємства за схожими характеристиками інвестиційної поведінки, ефективності чи динаміки. Згрупована інформація щодо показників інвестиційної діяльності та методів їх оцінювання наведена у додатку А.

Сучасні інформаційні системи та інструменти статистичної візуалізації дають змогу інтерактивно аналізувати великі обсяги інвестиційних даних, будувати теплові карти, діаграми та дашборди, що значно полегшує прийняття стратегічних рішень на рівні державної політики чи підприємства.

Таким чином, статистичне оцінювання інвестиційної діяльності є невід'ємною частиною економічного аналізу, яка забезпечує комплексне розуміння інвестиційного середовища, дозволяє виявляти ризики, резерви зростання, а також оцінювати потенціал економіки. На основі результатів такого аналізу формуються рекомендації для поліпшення інвестиційного клімату, розробки регіональних програм розвитку та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

1.4. Методологічні підходи до аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату

У сучасних умовах глобалізації та постійного посилення конкуренції за інвестиційні ресурси, методологічні підходи до аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату набувають особливої актуальності.

Ці поняття, хоча й тісно пов'язані, мають різні акценти.

Так, інвестиційна привабливість відображає здатність окремого об'єкта (підприємства, галузі або регіону) залучати інвестиції, тоді як інвестиційний клімат характеризує загальні умови для інвестування в країні або регіоні.

Одним із ключових методологічних підходів до оцінки інвестиційної привабливості є використання PESTEL-аналізу, який дозволяє системно оцінити політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та правові фактори, що впливають на інвестиційне середовище. Цей підхід забезпечує комплексне розуміння макроекономічних умов, у яких функціонує об'єкт інвестування [15].

Крім того, важливим є аналіз секторальної структури економіки, який дозволяє визначити галузі з найбільшим потенціалом для інвестування. Використання методів моделювання та прогнозування дозволяють розробляти можливі сценарії розвитку інвестиційного середовища, а порівняльний аналіз з іншими країнами допомагає оцінити конкурентоспроможність національної економіки в глобальному контексті [15].

На рівні підприємства методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості включають аналіз фінансово-економічного стану, оцінку інвестиційних проєктів та вартості підприємства. Ці підходи дозволяють визначити внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на здатність підприємства залучати інвестиції [16].

Інвестиційна привабливість регіонів визначається як комплексна характеристика, яка відображає доцільність і ефективність вкладення капіталу в межах певної території. Ця характеристика формується на основі оцінки різноманітних параметрів, що включають рівень загальноекономічного розвитку, ступінь розвитку інвестиційної та комерційної інфраструктури, демографічну ситуацію, безпеку інвестиційного середовища, а також рівень ринкових відносин.

В процесі дослідження інвестиційної привабливості до уваги зазвичай беруться як кількісні, так і якісні фактори, які дозволяють визначити конкурентоспроможність регіону з точки зору інвестора.

Аналіз загальноекономічного стану регіону передбачає оцінювання його частки у валовому внутрішньому продукті країни, обсягів промислового та сільськогосподарського виробництва, рівня доходів населення, динаміки експорту та імпорту споживчих товарів, а також показників зайнятості та кількості промислових підприємств. Важливим елементом є економіко-географічне розташування, що охоплює доступність транспортної інфраструктури (залізничних та автомобільних шляхів), забезпеченість електроенергією та наявність курортно-туристичних ресурсів.

Демографічні особливості також впливають на інвестиційну привабливість через структуру населення, рівень урбанізації, зайнятість та безробіття. Паралельно оцінюється ступінь розвитку ринкової інфраструктури, зокрема наявність фінансових установ, бірж, приватизованого житлового фонду та підприємств з іноземною участю. Важливою складовою виступає також стан інвестиційного ринку, що включає оцінку економічної стабільності, страйкової активності та диференціації доходів.

Аналіз привабливості окремих галузей економіки базується на низці макроекономічних, технологічних та фінансових характеристик. До них належать стратегічна значущість галузі, її перспективи розвитку, частка у валовому національному продукті, рівень державного втручання, рівень оподаткування та приватизації, чисельність підприємств і працівників, обсяги інвестицій та стан технічної бази. Крім того, досліджується якість продукції, її конкурентоспроможність, насиченість внутрішнього ринку, експортний потенціал і ціноутворення. Підсумкові економічні результати діяльності підприємств такі як рентабельність, собівартість, продуктивність праці, відіграють ключову роль у формуванні оцінки галузевої інвестиційної привабливості.

Значущим чинником є також рівень галузевих ризиків, що охоплюють інтенсивність конкуренції, ймовірність виникнення зовнішніх обмежень (соціально-економічного чи політичного характеру), частоту банкрутств та надійність забезпечення виробничих процесів ресурсами й збутом готової продукції.

Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості зазвичай ґрунтується на системі показників, які обробляються із застосуванням математичних методів. Одним із таких є метод багатовимірної середньої, що дозволяє порівнювати регіони за уніфікованими критеріями. Для зменшення впливу масштабності показників обчислюють узагальнені значення як відношення індивідуальних

показників до середнього рівня по сукупності, що дозволяє створити рейтингову шкалу інвестиційної привабливості.

Водночас цей метод має певні обмеження. Для коректності аналізу всі показники мають бути однорідними за напрямом впливу, а точність результатів зростає при використанні диференційованих ваг, що відображають значущість кожного показника. Для обґрунтованого визначення цих ваг доцільно використовувати кореляційно-регресійний аналіз. Такий підхід дозволяє встановити кількісні залежності між результативною ознакою (наприклад, рівнем валової доданої вартості) та факторами, які її формують. Використання багатфакторних лінійних рівнянь і стандартизованих β -коефіцієнтів дозволяє розрахувати внесок кожного фактора в загальний результат.

Альтернативним підходом до визначення рейтингу є методика, яку застосовує Інститут реформ. Вона ґрунтується на думці інвесторів щодо важливості окремих параметрів, що впливають на прийняття інвестиційних рішень. У цій системі показники групуються у п'ять основних блоків: рівень економічного розвитку, стан ринкової та фінансової інфраструктури, якість людського капіталу та ефективність місцевого врядування у сфері підтримки підприємництва.

Розрахунок рейтингу передбачає нормалізацію вихідних даних, перетворення їх у стандартизовані оцінки та подальше агрегування у часткові й загальні рейтингові бали з урахуванням вагових коефіцієнтів. Ваги встановлюють на основі експертного опитування керівників підприємств, які здійснюють господарську діяльність по всій території України. Результати ранжування слугують базою для прийняття управлінських рішень та формування регіональної політики щодо залучення інвестицій.

При оцінці інвестиційної привабливості окремих підприємств застосовуються спеціалізовані системи показників. Однією з них є система, розроблена відповідно до стандартів міжнародного меморандуму ASC. Вона

включає оцінку майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості, ділової та ринкової активності інвестованого об'єкта. Значущість кожного з показників визначається з урахуванням зовнішнього середовища, політичних, економічних та соціальних факторів, що дозволяє формувати комплексну та гнучку модель оцінювання інвестиційної привабливості як на макро-, так і на мікрорівні.

Щодо оцінки інвестиційного клімату, важливим є використання рейтингів та індексів, що розробляються міжнародними організаціями. Ці інструменти дозволяють порівнювати інвестиційний клімат різних країн та регіонів, виявляти сильні та слабкі сторони, а також визначати напрями для покращення інвестиційного середовища.

Таким чином, методологічні підходи до аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату повинні бути комплексними, враховувати як макроекономічні, так і мікроекономічні фактори, а також використовувати сучасні аналітичні інструменти для забезпечення об'єктивної та всебічної оцінки інвестиційного середовища.

Висновки до розділу 1

У першому розділі було розглянуто ключові теоретичні питання інвестиційної діяльності, а саме поняття та сутність інвестиційної діяльності як важливого елементу економічного розвитку, проаналізовано класифікацію інвестицій за різними ознаками, розкрито їх роль у забезпеченні економічного зростання. Наголошено на тому, що інвестиції є головною рушійною силою оновлення основного капіталу, структурних змін в економіці та підвищення конкурентоспроможності. Також було розглянуто систему показників оцінки інвестиційної діяльності та методи статистичного аналізу. Проаналізовано методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз динаміки та структури інвестицій в Україні

В умовах трансформаційних змін в Україні аналіз динаміки та структури інвестицій набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє виявити тенденції та проблеми, що впливають на інвестиційну активність. Тому саме з нього доцільно розпочати аналіз стану та тенденцій інвестиційної діяльності в Україні.

На початку аналізу проаналізуємо динаміку капітальних інвестицій за період 2015-2023 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки капітальних інвестицій в Україні за 2015-2023 роки

Роки	Капітальні інвестиції, млн. грн	Зміна порівняно з 2014 роком			Зміна порівняно з попереднім роком		
		Абсолютний приріст, млн. грн	Темп зростання, коеф.	Темп приросту, %	Абсолютний приріст, млн. грн	Темп зростання, коеф.	темп приросту, %
2014	219420	-	-	-	-	-	-
2015	273116	53696	1,245	24,47	53696	1,245	24,47
2016	359216	139796	1,637	63,71	86100	1,315	31,53
2017	448462	229042	2,044	104,39	89246	1,248	24,84
2018	578726	359306	2,638	163,75	130264	1,290	29,05
2019	623979	404559	2,844	184,38	45253	1,078	7,82
2020	508217	288797	2,316	131,62	-115762	0,814	-18,55
2021	673899	454479	3,071	207,13	165682	1,326	32,60
2022	409660	190240	1,867	86,70	-264239	0,608	-39,21
2023	627280	407860	2,859	185,88	217620	1,531	53,12

Джерело: розраховано автором за даними [6]

Як видно із таблиці 2.1 за аналізований період в Україні спостерігалась тенденція до зростання обсягів капітальних інвестицій, винятком є 2020 та 2022 роки. Так, у 2023 році порівняно з 2022 роком обсяг капітальних інвестицій збільшився на 217620 млн. грн. або на 53,1%, а порівняно з 2014 роком приріст обсягів капітальних інвестицій склав 407860 млн. грн або 185,9%.

Слід відмітити, що у 2020 році обсяги капітальних інвестицій скоротилися порівняно з 2019 роком на 115762 млн. грн. або на 18.5%, але порівняно з 2014 роком збільшились на 288797 млн грн. або у 2,3 рази. Таке скорочення обсягів інвестицій у 2020 році в першу чергу пов'язано з пандемією COVID-19 та скороченням економічної активності під час локдаунів.

З початком повномасштабного вторгнення рф у 2022 році також спостерігається тенденція до скорочення обсягів капітальних інвестицій. Так, порівняно з 2021 роком обсяг інвестицій скоротився на 264239 млн. грн. або на 39,2%. Але у 2023 році ситуація покращилась, і хоча обсяг інвестицій ще не досяг довоєнного рівня, позитивні зміни вже помітні.

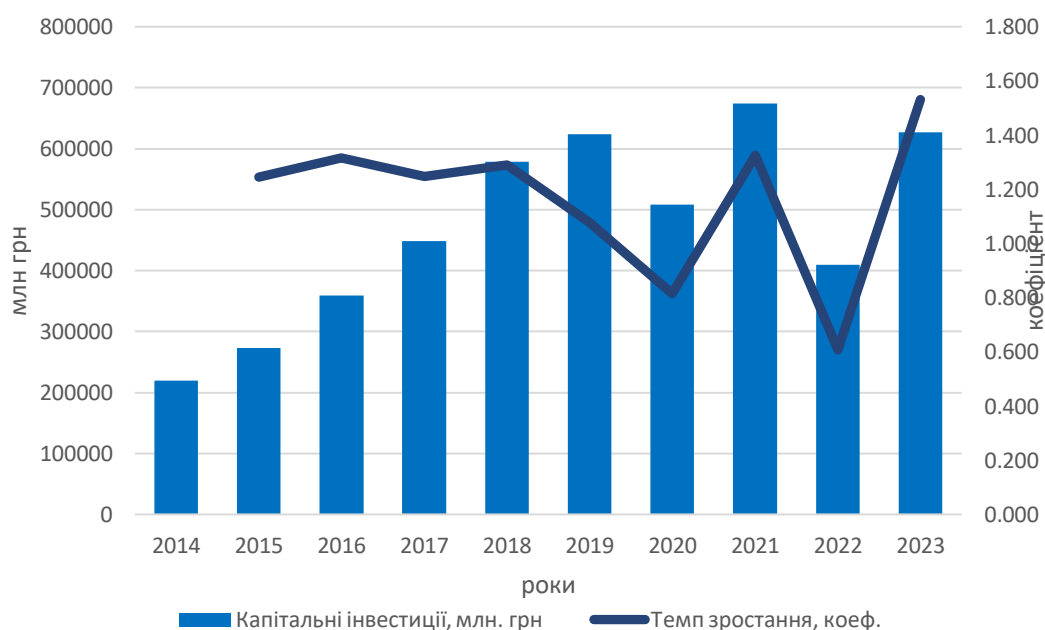


Рис. 2.1. Динаміка капітальних інвестицій в Україні за 2014-2023 роки

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.1

На рис. 2.1 видно, що обсяг капітальних інвестицій за аналізований період свого максимального значення досяг у 2021 році, а мінімальний рівень спостерігався у 2014 році. Так, в середньому щорічно за період 2015-2023 роки обсяг капітальних інвестицій в Україні збільшувався на 45317,8 млн. грн. або 12,4%.

Далі проаналізуємо структуру капітальних інвестицій за період 2014-2023 роки (таблиця 2.2).

Із таблиці видно, що за весь аналізований період питома вага окремих видів капітальних інвестицій суттєво не змінилась, так, традиційно найбільшу питому вагу, більше 95% займають капітальні інвестиції у матеріальні активи, а у нематеріальні активи відповідно близько 5%.

Але слід відмітити, що протягом останніх років питома вага капітальних інвестицій у нематеріальні активи почала зростати. Так, у 2014 році вона складала 3,4%, а у 2023 році - 4,9%. Головним чином, це відбувається за рахунок збільшення питомої ваги капітальних інвестицій у програмне забезпечення та бази даних (з 1,5% у 2014 році до 3,4% у 2023 році). Найбільше значення цього показника спостерігалось у 2022 році - 3,4%.

Що стосується структури капітальних інвестицій у матеріальні активи, то найбільша питома вага інвестицій у машини, обладнання та інвентар – більше 30%, а найменшу питому вагу складають інвестиції у землю та довгострокові біологічні активи – менше 1% (рис. 2.2).

В цілому таку структуру капітальних інвестицій можна пояснити традиційною орієнтацією українського бізнесу на виробничу інфраструктуру, оновлення основних засобів, а також недостатнім рівнем цифровізації у попередні роки.

Таблиця 2.2

Структура капітальних інвестицій в Україні у 2014-2019 роках за об'єктами інвестування, %

Види інвестицій	Роки									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Інвестиції у матеріальні активи	96,6	93,3	96,7	96,3	93,7	96,2	95,1	95,4	95,0	95,1
у тому числі										
будівлі житлові	15,1	16,7	12,5	11,9	9,9	9,3	6,9	7,6	6,7	5,1
будівлі нежитлові	18,6	15,9	16,5	14,6	15,4	16,1	15,5	15,5	13,1	13,4
інженерні споруди	21,2	18,7	18,8	17,5	19,2	23,9	25,2	24,9	17,0	22,7
машини, обладнання та інвентар	31,4	30,9	34,3	34,5	32,4	31,8	31,8	30,8	35,0	34,0
транспортні засоби	6,3	7,2	10,2	13,4	12,8	10,5	9,9	10,8	12,9	13,3
земля	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,3
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	1,0	1,0	0,9	1,3	1,1
інші матеріальні активи	2,5	2,4	3,0	3,1	2,9	3,3	4,4	4,5	8,8	5,1
Інвестиції у нематеріальні активи	3,4	6,7	3,3	3,7	6,3	3,8	4,9	4,6	5,0	4,9
у тому числі										
програмне забезпечення та бази даних	1,5	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6	2,4	2,5	3,4	3,1
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо	1,4	4,6	1,2	1,3	4,1	1,2	1,7	0,9	0,8	0,7
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором за даними [6].

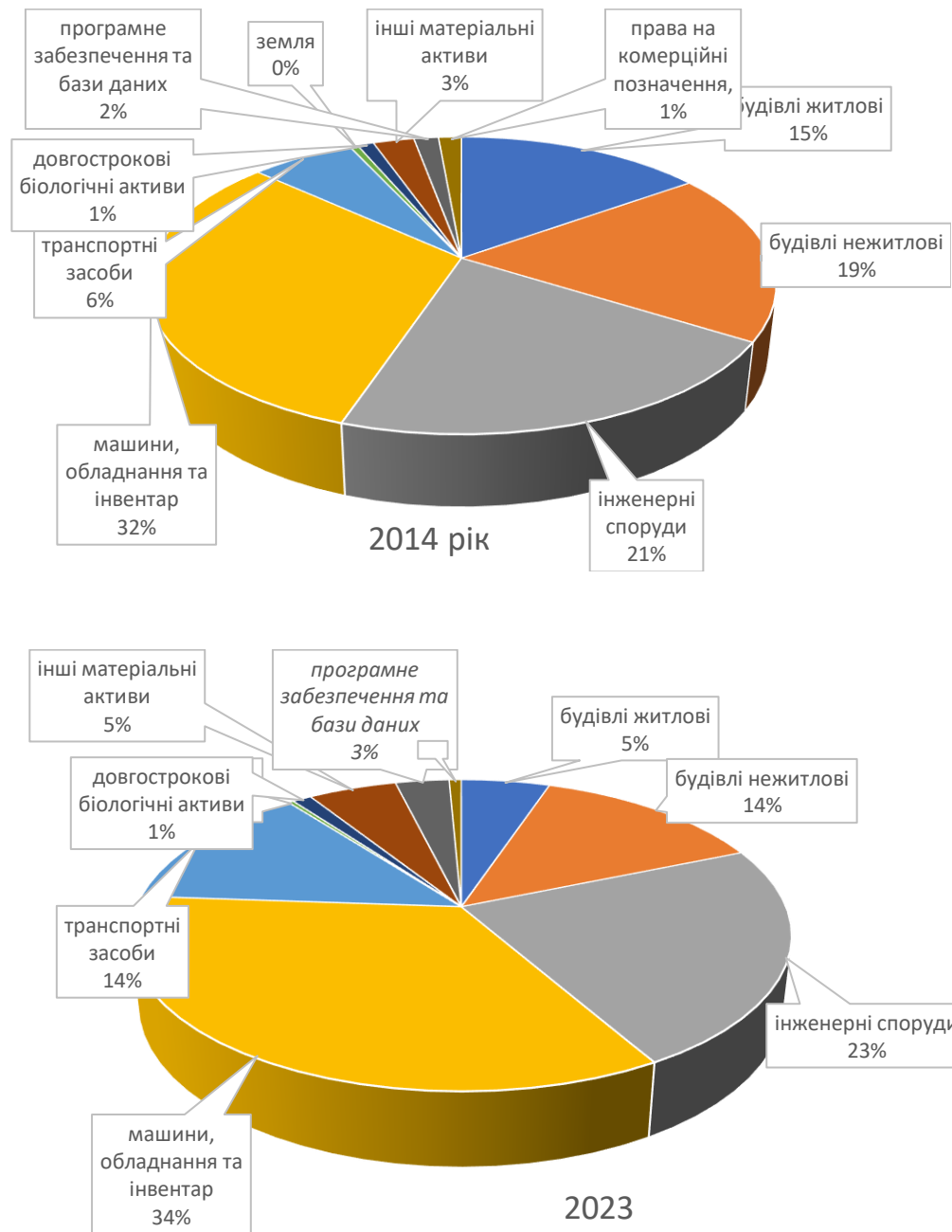


Рис. 2.2. Структура капітальних інвестицій в Україні у 2014 та 2023 роках

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.2

Проте поступове зростання питомої ваги інвестицій у нематеріальні активи, зокрема у програмне забезпечення та бази даних, пояснюється по перше зростанням потреби в цифрових рішеннях, автоматизації та розвитку ІТ-інфраструктури, що в свою чергу змушує підприємства вкладати більше в

програмне забезпечення, хмарні сервіси, системи управління ресурсами та безпеку даних. Також багато підприємств переходять на цифрові бізнес-моделі, де важливішим стає володіння інтелектуальними продуктами, а не лише матеріальними ресурсами. Слід відмітити, що під час війни було багато програм фінансування від міжнародних донорів та партнерів, пов'язаних саме з цифровізацією державного управління, бізнесу та освіти (проекти в рамках «Дія» та eGov).

Що стосується структури інвестицій у матеріальні активи, то висока питома вага інвестицій у машини, обладнання та інвентар свідчить про потребу підприємств у технічному переоснащенні, модернізації та оновленні основних засобів для підтримання виробничої діяльності.

В свою чергу низька частка інвестицій у землю та довгострокові біологічні активи пояснюється як особливостями ринку землі, так і дуже високими ризиками в аграрному секторі, особливо це посилюється в умовах війни.

Але все ж таки зміни у структурі капітальних інвестицій відображають поступову переорієнтацію української економіки на цифрові технології, попри те, що матеріальні активи все ще залишаються її основою.

При аналізі інвестиційної діяльності неможливо не приділити увагу оцінці інвестицій за видами економічної діяльності. Тому на наступному етапі аналізу проаналізуємо динаміку та структуру обсягів інвестицій за окремими видами економічної діяльності (Додаток Б).

Із таблиці додатку Б видно, що найбільші обсяги капітальних інвестицій за аналізований період зосередженні у промисловості. Найнижчий рівень інвестицій у сфері освіти, тимчасовому розміщені та організації громадського харчування, а також у мистецтві, спорті, розвагах та відпочинку. Ці види економічної діяльності традиційно отримують менший обсяг інвестицій (рис.2.3).

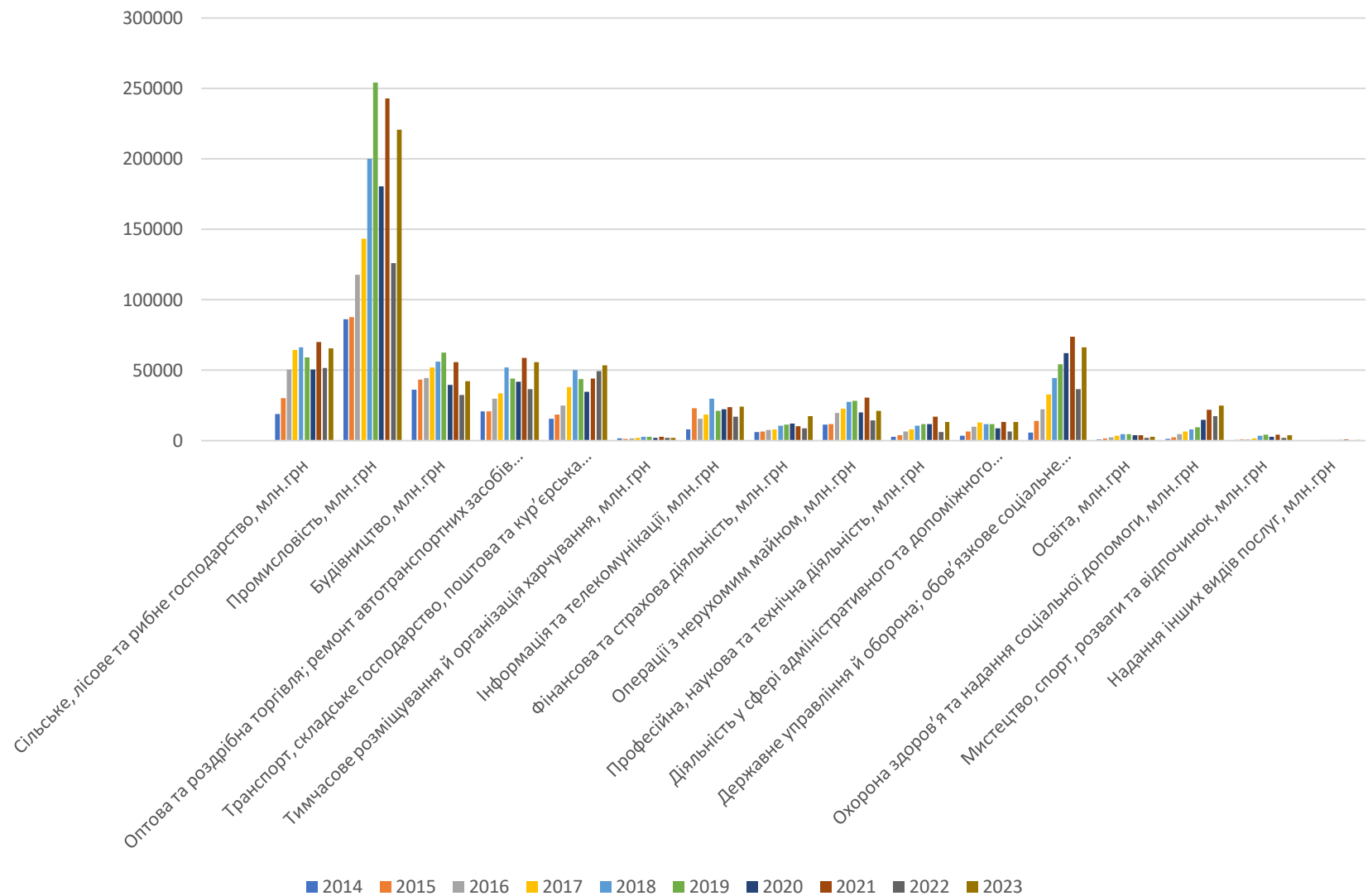


Рис. 2.3. Динаміка капітальних інвестицій в Україні у 2014-2023 роках, млн. грн

Джерело: побудовано автором за даними додатку Б

Далі проаналізуємо динаміку обсягів капітальних інвестицій за видами економічної діяльності за період 2015-2023 рр.

Таблиця 2.3

Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні
за період 2015-2023 рр.

Види економічної діяльності	2014	2023	Абсолютний приріст, млн. грн		Темп приросту, %	
			порівняно з 2014 роком	порівняно з 2022 роком	порівняно з 2014 роком	порівняно з 2022 роком
Сільське, лісове та рибне господарство, млн.грн	18796	65432	46636	13993	248,1	27,2
Промисловість, млн.грн	86242	220652	134410	94540	155,9	75,0
Будівництво, млн.грн	36057	42239	6182	9612	17,1	29,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, млн.грн	20716	55665	34949	18946	168,7	51,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн.грн	15498	53516	38018	3984	245,3	8,0
Тимчасове розміщення й організація харчування, млн.грн	1482	2147	665	-36	44,9	-1,6
Інформація та телекомунікації, млн.грн	8175	24100	15925	7231	194,8	42,9
Фінансова та страхова діяльність, млн.грн	6214	17339	11125	8433	179,0	94,7
Операції з нерухомим майном, млн.грн	11230	21269	10039	6989	89,4	48,9
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн.грн	2921	13347	10426	7335	356,9	122,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, млн.грн	3565	13327	9762	6740	273,8	102,3
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування, млн.грн	5808	66237	60429	29707	1040,4	81,3
Освіта, млн.грн	821	2721	1900	713	231,4	35,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, млн.грн	1224	24967	23743	7555	1939,8	43,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, млн.грн	509	3829	3320	1677	652,3	77,9
Надання інших видів послуг, млн.грн	162	487	325	204	200,6	72,1

Джерело: розраховано автором за даними [6]

Як видно із таблиці 2.3 протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання обсягів капітальних інвестицій майже во всіх видах економічної діяльності, винятком є тимчасове розміщування й організація харчування, де у 2023 році порівняно з 2022 роком обсяг інвестицій скоротився на 36 млн грн або на 1,6%. Найбільше зростання порівняно з попереднім роком спостерігається у сфері професійної, наукової та технічної діяльності, а також у Діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування на 122% та 102,3% відповідно.

Якщо порівнювати за весь аналізований період, то найбільше зростання обсягів інвестицій спостерігається у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги - майже у 20 разів, державного управління й оборони - в 11 разів, та у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку - у 6 разів.

Далі проаналізуємо структуру капітальних інвестицій за видами економічної діяльності (табл.2.4).

Як видно з таблиці 2.4 найбільшу питому вагу складають інвестиції у промисловість – 39,3% у 2014 році та 35,2% від загального обсягу капітальних інвестицій у 2023 році.

У 2014 році окрім промисловості помітне місце займає будівництво – 16,4%, оптова та роздрібна торгівля – 9,4%, сільське, лісове та рибне господарство – 8,6% та транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 7,1%. Найменшу питому вагу займають капітальні інвестиції у мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – лише 0,2% від загального обсягу капітальних інвестицій.

Таблиця 2.4

Питома вага капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні
у 2014 та 2023 роках

Види економічної діяльності	2014	2023	Питома вага , %		$(d_{2023} - d_{2014})^2$
			2014 рік	2023 рік	
Сільське, лісове та рибне господарство, млн.грн	18796	65432	8,6	10,4	3,478
Промисловість, млн.грн	86242	220652	39,3	35,2	17,045
Будівництво, млн.грн	36057	42239	16,4	6,7	94,074
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, млн.грн	20716	55665	9,4	8,9	0,322
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн.грн	15498	53516	7,1	8,5	2,156
Тимчасове розміщення й організація харчування, млн.грн	1482	2147	0,7	0,3	0,111
Інформація та телекомунікації, млн.грн	8175	24100	3,7	3,8	0,014
Фінансова та страхова діяльність, млн.грн	6214	17339	2,8	2,8	0,005
Операції з нерухомим майном, млн.грн	11230	21269	5,1	3,4	2,984
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн.грн	2921	13347	1,3	2,1	0,634
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, млн.грн	3565	13327	1,6	2,1	0,250
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування, млн.грн	5808	66237	2,6	10,6	62,606
Освіта, млн.грн	821	2721	0,4	0,4	0,004
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, млн.грн	1224	24967	0,6	4,0	11,713
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, млн.грн	509	3829	0,2	0,6	0,143
Надання інших видів послуг, млн.грн	162	487	0,1	0,1	0,000
Разом	219420	627280	100,0	100,0	195,537

Джерело: розраховано автором за даними [6]

У 2023 році структура дещо змінилася, на першому місці знов промисловість, далі державне управління й оборона – 10,6%, сільське, лісове та рибне господарство – 10,4%, оптова та роздрібна торгівля – 8,9%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,5% та будівництво – 6,7%. Найменшу питому вагу займає тимчасове розміщування й організація харчування -0,3% та освіта – 0,4% від загального обсягу капітальних інвестицій.

Далі за допомогою розрахунку квадратичного коефіцієнта абсолютних структурних зрушень та коефіцієнта варіації проаналізуємо зміни у структурі інвестицій за видами економічної діяльності.

$$\sigma = \sqrt{\frac{\Sigma(d_{2023}-d_{2014})^2}{n}} = \sqrt{\frac{195,537}{16}} = 3,496 \text{ в. п.}$$

$$V = \frac{\sigma}{\bar{x}} * 100 = \frac{3,496}{6,25} * 100 = 55,9\%$$

$$\bar{x} = \frac{100}{n} = \frac{100}{16} = 6,25$$

Тобто за результатами розрахунків можна сказати що за аналізований період структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в середньому змінилася на 3,5%.

Так як коефіцієнт варіації становить більше ніж 33,3%, то у структурі капітальних інвестицій за видами економічної діяльності відбулися значні структурні зрушення.

В цілому динаміка показників капітальних інвестицій, що спостерігалась протягом аналізованого періоду, відображає вплив як загальноекономічних, так і специфічних галузевих чинників. Загальне зростання обсягів капітальних інвестицій у більшості сфер економіки можна пояснити прагненням до модернізації виробничих потужностей, цифровізації бізнес-процесів, адаптації до європейських стандартів та збільшенням внутрішнього попиту на послуги й

інфраструктуру. Додатковим фактором стало часткове відновлення після пандемії COVID-19 та початкових економічних шоків війни.

Скорочення обсягів інвестицій у сфері тимчасового розміщування та організації харчування у 2023 році (-1,6%) можна пов'язати з нестабільною безпековою ситуацією в країні, зменшенням туристичних потоків, зниженням платоспроможного попиту та невизначеністю перспектив відновлення в короткостроковій перспективі. Умови воєнного часу обмежують інвестиційну активність у секторах, орієнтованих на обслуговування населення.

В свою чергу види економічної діяльності, що пов'язані з інтелектуальними послугами, консалтингом, ІТ-рішеннями та науковими розробками, демонструють високі темпи зростання (122% і 102,3% відповідно), що свідчить про зростання ролі знань та активізацію цифрових трансформацій. Також це може бути пов'язано з релокацією ІТ-компаній та розширенням дистанційного формату роботи.

Понад 20-кратне зростання інвестицій у сфері охорони здоров'я та соціальної допомоги зумовлене пандемією, воєнними діями, а також збільшенням фінансування з боку держави та міжнародних організацій. Аналогічно, масштабне зростання інвестицій у сфері державного управління та оборони (в 11 разів) пояснюється зростанням витрат на безпеку, обороноздатність та логістику у воєнний період. Сфера мистецтва та спорту також частково активізувалася через запити на психологічну підтримку та реабілітацію населення.

Попри те, що промисловість зберігає лідерство за обсягами інвестицій, її питома вага дещо зменшилась (з 39,3% у 2014 році до 35,2% у 2023 році), що вказує на поступову диверсифікацію напрямів інвестування. Зменшення питомої ваги будівництва (з 16,4% до 6,7%) може бути результатом руйнації об'єктів, призупинення будівельних проектів у зоні ризику та зниження ділової активності у сфері нерухомості.

Питома вага капітальних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство зросла до 10,4% у 2023 році, що зумовлено стратегічною важливістю агросектору для економіки України, його експортним потенціалом та зусиллями з модернізації агровиробництва, зокрема впровадженням технологій точного землеробства.

Найменша частка інвестицій у ці галузі (освіта – 0,4%, тимчасове розміщення — 0,3%) свідчить про їхню уразливість у кризових умовах та недостатню зацікавленість інвесторів у проєктах довгострокового характеру з відтермінованою віддачею.

Загалом динаміка капітальних інвестицій в Україні є результатом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів: війни, зміни пріоритетів державного бюджету, міжнародної підтримки, структурних реформ та адаптації економіки до нових умов.

2.2. Оцінка джерел фінансування інвестицій

Успішна реалізація інвестиційної діяльності значною мірою залежить від доступності та структури джерел фінансування. В Україні, як і в більшості країн, фінансування інвестицій здійснюється за рахунок поєднання власних, позикових та бюджетних коштів, а також коштів іноземних інвесторів. Тому далі проведемо оцінку основних джерел фінансування капітальних інвестицій в Україні протягом аналізованого періоду, з метою виявлення їх динаміки, аналізу структури та оцінки впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на зміну структури фінансового забезпечення інвестиційних процесів.

Для початку проаналізуємо динаміку інвестицій за джерелами фінансування, використовуючи дані додатку В, та представимо результати графічно на рис. 2.4

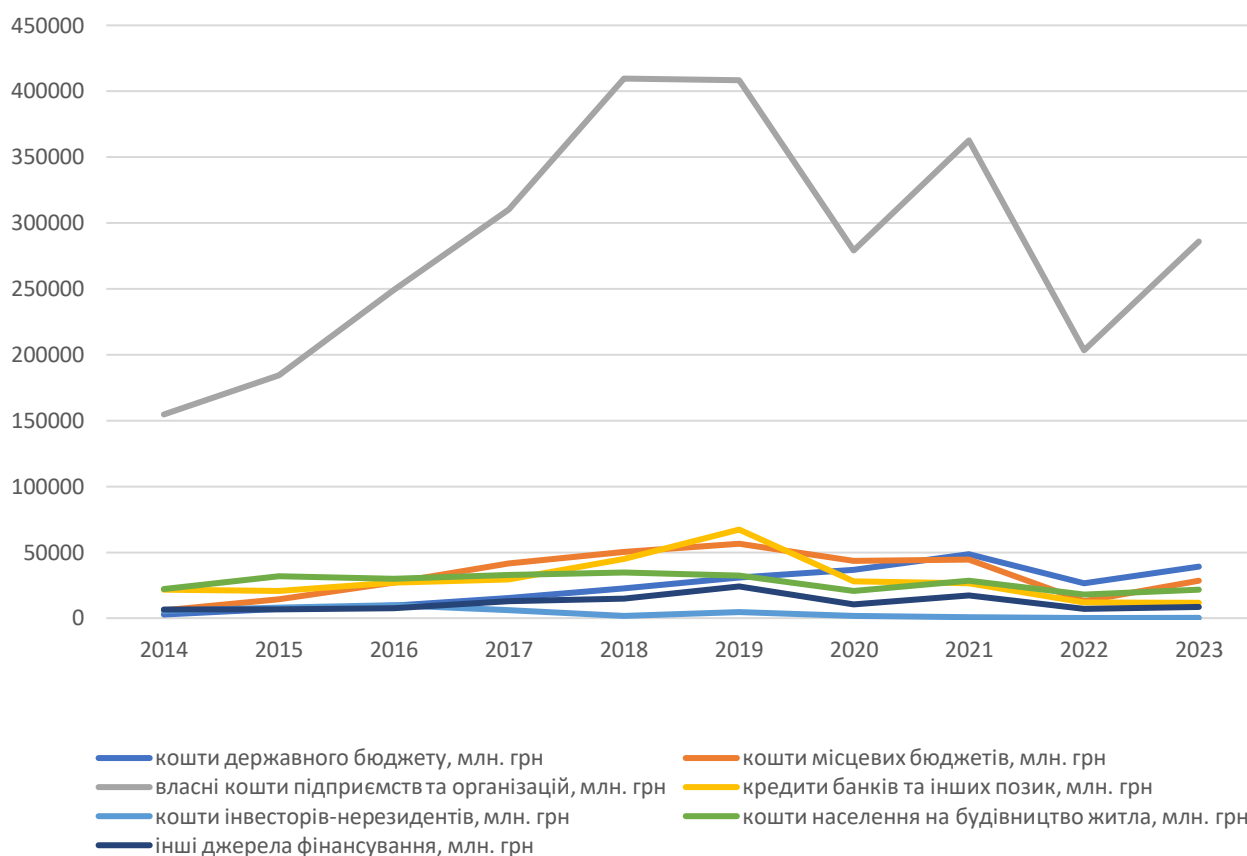


Рис. 2.4. Динаміка інвестицій за джерелами фінансування

Джерело: побудовано автором за даними додатку В

На рисунку видно, що найбільшим джерелом інвестицій в Україні протягом всього аналізованого періоду є власні кошти підприємств та організацій, а менше за все складають кошти інвесторів-нерезидентів.

Далі проаналізуємо як змінювались обсяги інвестицій за джерелами фінансування у 2023 році порівняно з 2014 та 2022 роком (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки обсягів інвестицій в Україні за джерелами фінансування у
2015-2023 роках

Категорія	2014 рік	2023 рік	Абсолютний приріст, млн. грн		Темп приросту, %	
			порівняно з 2014 роком	порівняно з 2022 роком	порівняно з 2014 роком	порівняно з 2022 роком
кошти державного бюджету, млн. грн	2739	38994	36255	12620,0	1323,7	47,9
кошти місцевих бюджетів, млн. грн	5918	28554	22636	15788,0	382,5	123,7
власні кошти підприємств та організацій, млн. грн	154630	285674	131044	82247,0	84,7	40,4
кредити банків та інших позик, млн. грн	21739	11649	-10090	-173,0	-46,4	-1,5
кошти інвесторів-нерезидентів, млн. грн	5640	290	-5350	198,0	-94,9	215,2
кошти населення на будівництво житла, млн. грн	22064	21788	-276	3875,0	-1,3	21,6
інші джерела фінансування, млн. грн	6690	8498	1808	1297,0	27,0	18,0

Джерело: розраховано автором за даними [6]

Як видно із таблиці 2.5 майже по всіх джерелах фінансування спостерігається зростання обсягів інвестицій протягом всього аналізованого періоду.

Так, у 2023 році порівняно з 2014 роком інвестиції за кошти державного бюджету збільшились на 36255 тис. грн або у 14 разів, за кошти місцевих бюджетів збільшились на 22636 млн. грн або у 4,8 рази, інвестиції за власні кошти підприємств та організацій збільшились на 31044 млн грн або на 84%, але слід

відмітити скорочення обсягів інвестицій за рахунок банків та інших позик, коштів інвесторів-нерезидентів та коштів населення на будівництво житла на 46,4%, 94,9% та 1,3% відповідно.

А порівняно з 2022 роком у 2023 році інвестиції за рахунок коштів державного бюджету збільшились на 47,9%, місцевих бюджетів збільшились у 2,2 рази, за власні кошти підприємств та організацій – на 40,4%, за кошти інвесторів-нерезидентів – у 3,2 рази та за кошти населення на будівництво житла – на 21,6%. Скорочення спостерігалось лише у обсягах інвестицій за кошти банків на 1,5%.

Далі проаналізуємо структуру інвестицій за джерелами фінансування (рис. 2.5).

Як бачимо з рис. 2.5 за аналізований період деякі джерела інвестування відчували значних змін. Так, у 2023 році порівняно з 2014 роком значно зросла питома вага інвестицій за кошти державного бюджету з 1,2% у 2014 році до 9,9% у 2023 році. Така ж сама тенденція притаманна і місцевим бюджетам, Питома вага інвестицій за їхні кошти у 2014 році складала 2,7%, а у 2023 році – 7,2%.

Слід також відмітити скорочення питомої ваги інвестицій за кошти банків з 4,2% у 2014 році до 2,9% у 2023 році, інвесторів-нерезидентів з 2,6% до 0,1% та коштів населення на будівництво – з 10% до 5,5% у 2023 році.

Такий розподіл джерел інвестицій в Україні, де протягом усього аналізованого періоду основну частину капітальних вкладень формували власні кошти підприємств та організацій, а найменшу - інвестиції іноземних інвесторів, є результатом цілого комплексу економічних, політичних і безпекових чинників.

Так, в умовах високої нестабільності зовнішнього середовища та обмеженого доступу до зовнішніх джерел фінансування підприємства були змушені орієнтуватися насамперед на внутрішні ресурси.

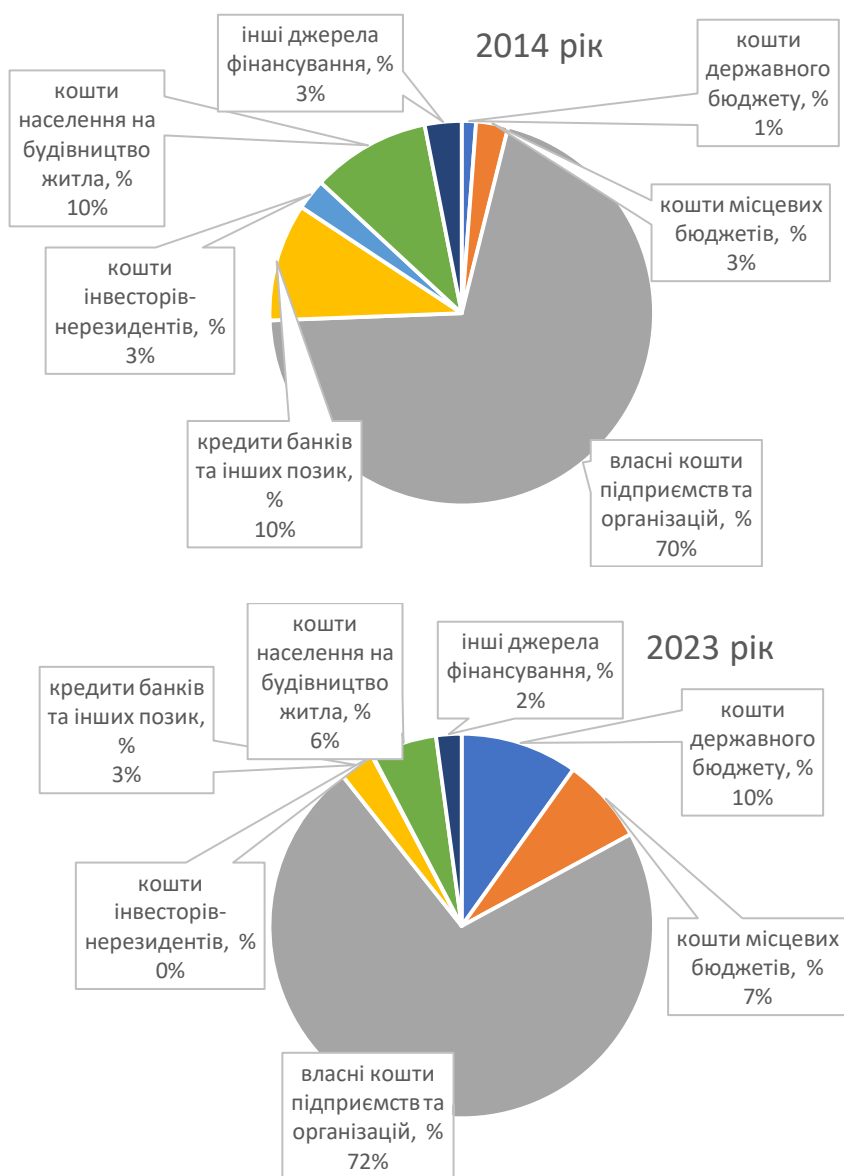


Рис. 2.5. Структура інвестицій за джерелами фінансування в Україні у 2014 та 2023 роках

Джерело: побудовано автором за даними [6]

Це стало можливо завдяки певній адаптації бізнесу до турбулентного середовища, зосередженню на короткострокових проектах, реінвестуванню прибутків та прагненню зберегти фінансову незалежність в умовах дефіциту кредитних ресурсів.

Значне зростання обсягів інвестицій з державного та місцевих бюджетів свідчить про активну роль публічного сектору у підтримці економіки, це дуже важливо, особливо в період воєнного, а також післявоєнного відновлення. Держава була змушена взяти на себе функцію головного інвестора у критичних галузях, таких як інфраструктура, соціальні об'єкти, оборона, енергетика. Це відбувалося як у формі прямих капіталовкладень, так і через механізми субвенцій та спеціальних програм підтримки. Фінансова децентралізація, яка дозволила органам місцевого самоврядування розпоряджатися більшим обсягом фінансових ресурсів, сприяла зростанню інвестицій з місцевих бюджетів, особливо у розвиток регіональної інфраструктури.

Водночас спостерігається суттєве скорочення обсягів інвестицій, що надходили з боку банків, іноземних інвесторів і населення. Банківський сектор, ослаблений кризами попередніх років, залишався обережним у наданні довгострокових інвестиційних кредитів через високі ризики неповернення та загальний рівень макроекономічної нестабільності. Інвестори-нерезиденти фактично втратили інтерес до українського ринку через військову агресію, правову невизначеність, а також відсутність надійних механізмів захисту інвестицій. Щодо населення, то за аналізований період рівень добробуту суттєво знизився, що обмежило можливості домогосподарств інвестувати у житло та інші активи.

Попри зазначені труднощі, у 2023 році, порівняно з 2022 роком, спостерігалось помітне пожвавлення інвестиційної активності майже за всіма джерелами фінансування. Це пояснюється частковою адаптацією економіки до умов війни, активізацією державних програм відбудови, підвищенням обсягів міжнародної фінансової допомоги та поступовим відновленням довіри до макроекономічної політики. Зростання інвестицій з боку іноземних інвесторів у 3,2 рази, хоча й у незначних абсолютних обсягах, сигналізує про можливе відродження інтересу за умови забезпечення стабільності й безпеки в країні.

Структурні зміни у джерелах фінансування свідчать про трансформацію інвестиційної моделі, в якій домінування внутрішніх ресурсів доповнюється посиленням ролі держави як гаранта розвитку у критичних секторах.

2.3. Регіональні особливості інвестиційної активності

Регіональні особливості інвестиційної активності в Україні відображають значну нерівномірність у розподілі капітальних вкладень, що зумовлено як економічними, так і геополітичними, демографічними та інституційними факторами. В цілому, рівень інвестиційної привабливості регіонів суттєво відрізняється залежно від структури господарства, розвиненості інфраструктури, наявності трудових ресурсів, політичної стабільності, рівня безпеки та підтримки з боку місцевої влади.

Найбільша інвестиційна активність завжди спостерігалася в економічно розвинених регіонах, таких як Київ, Дніпропетровська, Київській, Львівська, та Одеська області. Це завжди було пов'язано з концентрацією там великого бізнесу, наявністю фінансових установ, розвиненою інфраструктурою, високою діловою активністю та логістичними перевагами.

Зараз дуже складно проаналізувати регіональні особливості, тому що по деяких регіонах України відсутні дані. Тому у роботі було проведено групування регіонів України за даними 2021 року (це останній рік, який характеризується більш-менш повною інформацією по областях).

Так, за даними Державної служби статистики було розділено сукупність регіонів на чотири групи з рівними інтервалами за обсягом капітальних інвестицій. Отримані результати наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Розподіл областей України за обсягом капітальних інвестицій у 2021 році

Капітальні інвестиції, млн. грн	Кількість регіонів		Накопичені частоти (S)
	одиниць	у % до підсумку	
3357,5 – 13956,4	15	62,5	15
13956,4 – 24555,4	5	20,8	20
24555,4 – 35154,3	2	8,3	22
35154,3 і більше	2	8,3	24
Разом	24	100,0	-

Джерело: складено автором за даними [6].

З таблиці 2,6 видно, що найбільша кількість регіонів України за обсягом капітальних інвестицій, це група, обсяг інвестицій в якій становить від 3357,5 млн. грн до 13956,4 млн. грн. і яка складає 62,5% в загальній кількості регіонів. В цю групу входить 15 областей України.

Окрім середніх величин для характеристики рядів розподілу застосовуються також показники описового характеру такі як мода, медіана, квартилі.

Мода – це величина ознаки, яка найбільш часто зустрічається у сукупності [18, стр.87]. В інтервальному варіаційному ряді мода знаходиться за наступною формулою:

$$Mo = x_{Mo} + h_{Mo} \cdot \frac{m_{Mo} - m_{Mo-1}}{(m_{Mo} - m_{Mo-1}) + (m_{Mo} - m_{Mo+1})},$$

де x_{Mo} – нижня межа модального інтервалу, тобто інтервалу з найбільшою частотою;

h_{Mo} – величина модального інтервалу;

m_{Mo} – частота модального інтервалу;

m_{Mo-1} – частота передмодального інтервалу;

m_{Mo+1} – частота післямодального інтервалу.

$$Mo = 3357,5 + 10598,9 \frac{15 - 0}{(15 - 0) + (15 - 5)} = 9716,840 \text{ млн. грн.}$$

Серед регіонів України найбільш часто зустрічаються ті регіони, в яких обсяг капітальних інвестицій складає 9716,840 млн. грн.

Медіана – це значення ознаки у тієї одиниці сукупності, яка знаходиться в середині упорядкованого ряду, тобто це варіант, який знаходиться в середині упорядкованого варіаційного ряду і поділяє його на дві рівні частини [18, с.88]. В інтервальному варіаційному ряді медіана визначається за формулою:

$$Me = x_{Me} + h_{Me} \cdot \frac{\frac{1}{2} \sum m - S_{Me-1}}{m_{Me}},$$

де x_{Me} – нижня межа медіанного інтервалу;

h_{Me} – величина медіанного інтервалу;

$\sum m$ – сума всіх частот або часток ряду розподілу;

S_{Me-1} – накопичена частота або частка перед медіанного інтервалу;

m_{Me} – частота або частка медіанного інтервалу.

$$Me = 3357,5 + 10598,9 \frac{\frac{1}{2} \times 24 - 0}{15} = 11836,620 \text{ млн. грн.}$$

В половині регіонів України обсяг капітальних інвестицій менше ніж 11836,620 млн. грн., а в іншій половині – більше ніж 11836,620 млн. грн.

Квартилі – це варіанти, які поділяють ранжовану сукупність на чотири рівновеликі частини [18, с.89]. Розраховують три квартилі. Другий квартиль Q_2 дорівнює медіані, а перший квартиль Q_1 і третій Q_3 обчислюють так само, як і медіану. Формула розрахунку квартилів у інтервальних варіаційних рядах має такий вигляд:

$$Q_1 = x_{Q_1} + h_{Q_1} \cdot \frac{\frac{1}{4} \sum m - S_{Q_1-1}}{m_{Q_1}}$$

$$Q_1 = 3357,5 + 10598,9 \cdot \frac{\frac{1}{4} \times 24 - 0}{15} = 7597,060 \text{ млн. грн.}$$

У 25 % регіонів України обсяг капітальних інвестицій менший ніж 7597,060 млн. грн., а в інших 75% - більший ніж 7597,060 млн. грн.

$$Q_2 = Me = 11836,620 \text{ млн. грн.}$$

$$Q_3 = x_{Q_3} + h_{Q_3} \cdot \frac{\frac{3}{4} \sum m - S_{Q_3-1}}{m_{Q_3}}$$

$$Q_3 = 13956,4 + 10598,9 \cdot \frac{\frac{3}{4} \times 24 - 15}{5} = 20315,740 \text{ млн. грн.}$$

В 75 % регіонів України обсяг капітальних інвестицій менше ніж 20315,740 млн. грн., а в інших 25 % - більше ніж 20315,740 млн. грн.

Застосування табличного методу суттєво полегшує орієнтування в зібраному та згрупованому матеріалі. Проте здебільшого статистичні

дослідження не обмежуються лише таблицями. Поряд із ними широко застосовують графічний спосіб зображення статистичних величин.

Статистичний графік – це спосіб наочного зображення й узагальнення статистичних даних про соціально-економічні явища і процеси за допомогою геометричних образів, малюнків або схематичних географічних карт [20, с.30].

Побудуємо гістограму за даними таблиці 3.2.

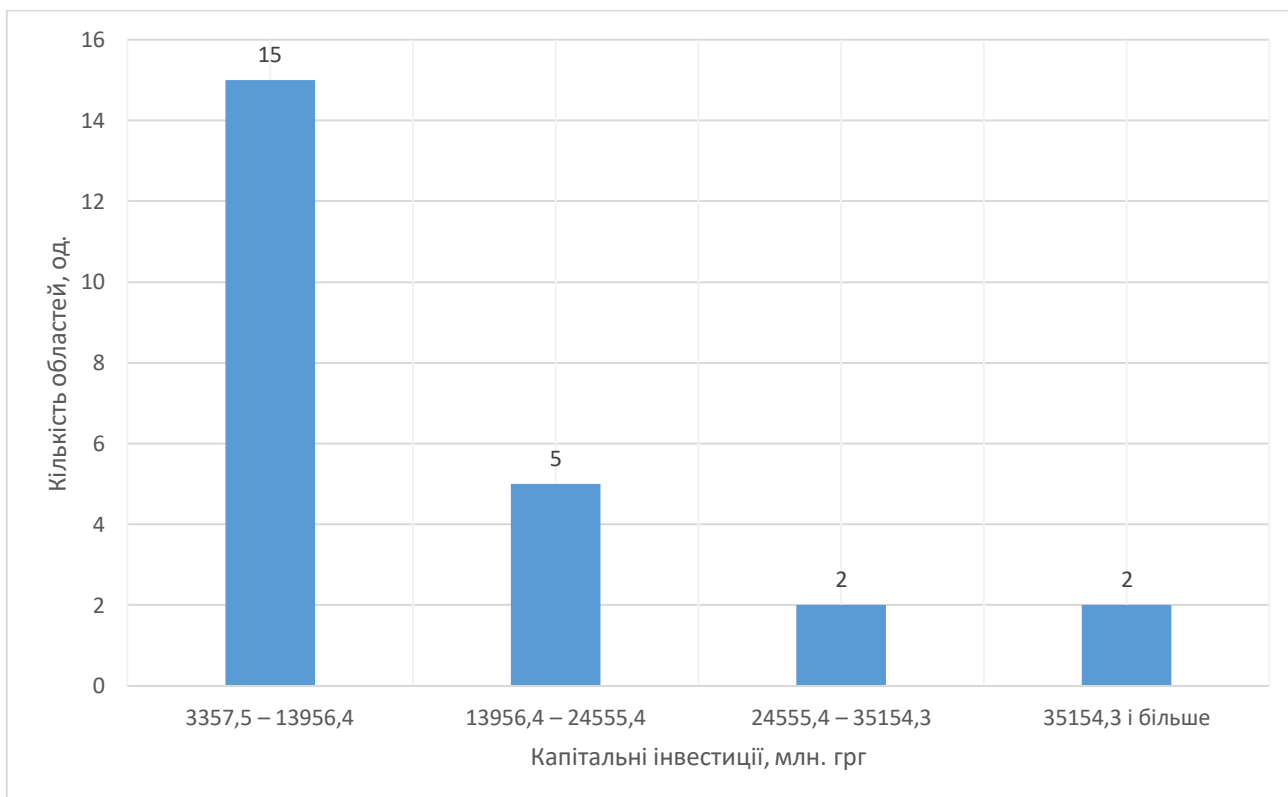


Рис. 2.6. Розподіл регіонів України за обсягом капітальних інвестицій у 2021 році

Джерело: побудовано автором за даними [6]

На рис.2.6 можна спостерігати, що у більшості областей України обсяг капітальних інвестицій коливається в межах 3357,5 млн. грн. – 35154,3 млн. грн. і лише в двох областях обсяг капітальних інвестицій вище 35154,3 млн. грн.

На першому місці за обсягом капітальних інвестицій серед областей України у 2021 році знаходиться Дніпропетровська область – 66951,1 млн. грн.,

на другому місці Київська область – 50295,7 млн. грн., на третьому – Львівська область з результатом 31061,5 млн. грн. Найнижчий обсяг капітальних інвестицій спостерігався у Луганській, Чернівецькій та Рівненській областях, в яких капітальні інвестиції склали 3357,5 млн. грн., 4096,8 млн. грн. та 6729,2 млн. грн. відповідно.

Одними із основних показників варіації в статистиці є дисперсія та середнє квадратичне відхилення.

Дисперсія являє собою середній квадрат відхилення окремих значень ознаки від середньої величини [18, с.91].

Використовуємо формулу середньої арифметичної простої:

$$\sigma^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n}$$

$$\sigma^2 = \frac{5161132113}{24} = 215047171$$

Оскільки під час визначення дисперсії здійснюється піднесення до квадрату, то вона не має ні одиниць вимірювання, ні економічного змісту.

Для того, щоб охарактеризувати результати розрахунку дисперсії, знаходять корінь квадратний із дисперсії, який називається середнє квадратичне відхилення.

Середнє квадратичне відхилення показує, на скільки одиниць відхиляються в середньому окремі значення ознаки від середньої величини.

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} \quad \sigma = \sqrt{215047171} = 14664,5 \text{ млн. грн.}$$

Обсяг капітальних інвестицій у 2021 році в окремих регіонах України відхиляється від середнього обсягу капітальних інвестицій, розрахованого в цілому по Україні, в середньому на 14664,5 млн. грн.

Для порівняння ступеня варіації різнойменних показників, а також для визначення однорідності сукупності розраховують відносний показник варіації, який називається квадратичний коефіцієнт варіації [18, с.92].

$$V_{\sigma} = \frac{\sigma}{\bar{X}} \cdot 100 ,$$

де V – коефіцієнт варіації;

σ – середнє квадратичне відхилення;

$\bar{X}$ – середня величина.

Коефіцієнт варіації показує, на скільки відсотків відхиляється в середньому окремі значення ознаки від середньої величини. Вважають, що якщо коефіцієнт варіації не перевищує 33%, то досліджувана сукупність за аналізованим показником є однорідною і розрахована для такої сукупності середня величина є типовою.

$$V = \frac{14664,5}{17113,8} \times 100 = 85,7\%$$

Обсяг капітальних інвестицій у 2021 році в окремих регіонах відхиляється від середнього обсягу капітальних інвестицій, розрахованого в цілому по Україні в середньому на 85,7%.

Оскільки значення коефіцієнта варіації більше 33,3% і дорівнює 85,7%, то досліджувана сукупність регіонів України не є однорідною за обсягом капітальних інвестицій і розрахований для такої кількості регіонів середній обсяг капітальних інвестицій, який складає 17113,8 млн. грн. не є типовою величиною.

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ

3.1. Оцінка факторів, що впливають на інвестиційну активність

Обсяг капітальних інвестицій формується під впливом широкого колу факторів, які мають різну природу. Насамперед, на інвестиційну активність істотно впливають макроекономічні умови, що визначають загальний економічний стан регіонів, рівень добробуту населення, платоспроможний попит, ситуацію на ринку праці та соціальну стабільність. Одним із яскравих проявів структурних і територіальних дисбалансів у реалізації ресурсного потенціалу країни є значна нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів. Це чітко простежується через показники валового регіонального продукту загалом і в розрахунку на одну особу населення.

Для виявлення залежності між обсягами капітальних інвестицій і зовнішніми чинниками доцільно використати інструментарій кореляційно-регресійного аналізу. Цей метод дозволяє побудувати економіко-математичну модель, що встановлює взаємозв'язок між результативною ознакою (інвестиціями) та одним або кількома факторними показниками, а також дозволяє оцінити силу цього зв'язку [17].

Кореляційно-регресійний аналіз допомагає глибше зрозуміти характер взаємозв'язків між економічними показниками. При цьому мова йде не про детермінований, а про статистичний зв'язок, який проявляється не в кожному окремому випадку, а в середньому для вибірки спостережень. У межах цієї методології ставляться два основних завдання: по-перше, встановити функціональну форму взаємозв'язку (регресійний аналіз), а по-друге, визначити щільність кореляційного зв'язку (кореляційний аналіз).

Процес кореляційно-регресійного аналізу включає кілька етапів:

- апріорний або попередній аналіз – формулювання дослідницької мети, вибір обґрунтованих факторів, які найсуттєвіше впливають на результативну ознаку;
- збір і підготовка інформації – збирання статистичних даних, очищення та первинна обробка;
- побудова моделі – розрахунок рівняння регресії, оцінка його адекватності;
- інтерпретація результатів – перевірка статистичної значущості моделі та висновки щодо сили й напрямку впливу факторів.

Важливими умовами для проведення якісного аналізу є:

- відповідність факторних змінних вимогам кількісної вимірності;
- відсутність дублювання інформації між факторами (уникнення мультиколінеарності);
- формування однорідної інформаційної бази, що виключає спотворення результатів через наявність аномальних (викидних) даних.

Для забезпечення статистичної однорідності часто застосовують групування одиниць спостереження або об'єднання просторових і часових рядів у панельні дані. Такий підхід дозволяє суттєво розширити інформаційну базу аналізу та врахувати залежності як у просторі, так і в часі. Залежність між об'єктами дослідження формується не тільки на рівні окремих значень, але й на рівні динамічних і регіональних рядів загалом, що зумовлено спільними тенденціями соціально-економічного розвитку та інерційністю економічних процесів [18, с. 138].

Застосування методу об'єкто-періодів дало змогу сформувати достатньо повну інформаційну базу для проведення аналізу. В якості вихідних даних було використано офіційні дані Державної служби статистики України по регіонах за 2020–2021 роки. Таким чином, сукупність даних склала 48 спостережень, що є

достатнім обсягом для здійснення кореляційно-регресійного аналізу та побудови економіко-математичної моделі.

На етапі побудови кореляційно-регресійної моделі постає ключове питання щодо вибору функціональної форми, яка найбільш адекватно відображає взаємозв'язок між результативною змінною та факторними ознаками. В економетричній практиці розрізняють різні типи залежностей: прямі й обернені, лінійні та нелінійні, одно- та багатфакторні. Прямий зв'язок передбачає зміну результативної ознаки в тому самому напрямку, що й факторна (обидві зростають або зменшуються одночасно), тоді як обернений – у протилежному. Якщо модель включає один фактор – вона вважається однофакторною, тоді як зв'язок результативної змінної з декількома факторами розглядається у межах багатфакторної (множинної) регресії.

Для оцінки тісноти зв'язку між змінними застосовуються такі статистичні показники, як коефіцієнт кореляції, коефіцієнт детермінації, кореляційне відношення (індекс кореляції), коефіцієнт еластичності, а також агреговані індекси кореляції й детермінації. Зокрема, коефіцієнт еластичності відображає відносну зміну результативного показника у відповідь на зміну факторної змінної на 1%.

У якості результативної змінної в моделі було обрано обсяг капітальних інвестицій. До складу факторних ознак увійшли:

- x_1 – рівень безробіття, %;
- x_2 – середньомісячна заробітна плата, грн;
- x_3 – індекс споживчих цін, грн;
- x_4 – обсяг експорту товарів та послуг, тис. дол. США;
- x_5 – індекс промислової продукції.

На жаль, не вдалося включити до моделі обсяг валового регіонального продукту через відсутність актуальних даних на момент проведення дослідження.

Першим етапом аналізу стало обчислення основних описових статистик, які характеризують розподіл змінних. До них віднесено середнє значення, стандартне відхилення, дисперсію, медіану, коефіцієнт варіації тощо. Ці показники були використані для попередньої оцінки даних та подальшого аналізу впливу факторів на обсяг капітальних інвестицій.

Аналіз було проведено за допомогою функціоналу «Аналіз даних» у Microsoft Excel. Цей інструмент дозволяє виконувати кореляційно-регресійне моделювання як шляхом одночасного включення всіх факторів, так і методом покрокового виключення найменш значущих змінних за критерієм Стюдента (t-критерій).

У результаті відбору найбільш вагомих змінних було сформовано остаточне рівняння регресії:

$$y = 13833,143 - 1953,681x_1 + 1,281x_2 + 0,006x_4 \quad (3.1)$$

Аналіз побудованої моделі показав, що найбільший вплив на обсяг капітальних інвестицій в Україні за аналізований період. мали такі фактори як: рівень безробіття, середня заробітна плата та експорт товарів і послуг.

Таблиця 3.2

Статистичні параметри моделі обсягу капітальних інвестицій в Україні
за 2020-2021 рр.

Показники	Коефіцієнт парної кореляції	Коефіцієнт регресії	Стандартна похибка коефіцієнта регресії	t – критерій
Рівень безробіття, %	-0,341	-1953,681	432,882	-4,513
Середня заробітна плата, грн	0,581	1,281	1,097	1,168
Експорт товарів і послуг	0,825	0,006	0,001	8,716

Джерело: складено автором

Статистична оцінка побудованої моделі множинної регресії в межах кореляційно-регресійного аналізу проводилася за такими ключовими критеріями: 1) точність прогнозування, 2) сила кореляційного зв'язку, 3) надійність результатів, 4) адекватність моделі.

Коефіцієнт детермінації моделі становить $R^2 = 0,789$, що свідчить про те, що 78,9% варіації обсягу капітальних інвестицій в Україні у досліджуваному періоді пояснюється включеними до моделі факторами.

Мірою сили зв'язку між залежною змінною та незалежними факторами є коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,775$, що вказує на наявність достатньо тісного кореляційного зв'язку між показниками.

Адекватність моделі було перевірено за допомогою F-критерію Фішера. Оскільки розраховане значення $F = 55,0$ суттєво перевищує критичне значення $F_{кр} = 2,23$ при рівні значущості $\alpha = 0,05$ ($k_1 = 3$; $k_2 = 52$), це дозволяє із 95% довірчою ймовірністю стверджувати, що побудована модель є статистично значущою та надійною.

Розрахунок парних коефіцієнтів кореляції між залежною змінною (обсягом капітальних інвестицій) та окремими факторами показав наступне:

- найслабший (негативний) зв'язок спостерігається з рівнем безробіття ($r = -0,34$);
- найсильніший позитивний вплив має обсяг експорту товарів та послуг ($r = 0,825$);
- друге місце за силою впливу займає середня заробітна плата ($r = 0,581$).

Значущість регресійних коефіцієнтів перевірялась за методом покрокового виключення малозначущих змінних, з використанням t-критерію Стюдента. На п'ятому кроці було отримано остаточне рівняння (3.1), всі коефіцієнти якого є статистично достовірними і мають економічну інтерпретацію.

Аналіз моделі охоплює два основні підходи:

- оцінка середнього абсолютного впливу чинників на результативну ознаку за допомогою відповідних регресійних коефіцієнтів (a_3 , a_7 , a_8);
- визначення середнього відносного впливу змінних через коефіцієнти еластичності (E_3 , E_7 , E_8).

Результати аналізу показують, що найбільш впливовим фактором виступає експорт товарів та послуг: збільшення експорту на 1 долар США призводить до приросту капітальних інвестицій на 6 тис. грн у середньому. Позитивний ефект має також зростання середньої заробітної плати: підвищення цього показника на 1 грн зумовлює збільшення обсягу інвестицій на 1,281 млн грн. У свою чергу, зростання рівня безробіття на 1 процентний пункт призводить до зниження капітальних інвестицій на 1953,681 млн грн.

Отже, використання коефіцієнтів рівняння (3.1) дає змогу виявити найбільш впливові чинники та кількісно оцінити їхній середній абсолютний ефект на обсяг капітальних інвестицій.

Крім того, аналіз коефіцієнтів еластичності свідчить, що у період 2018–2019 рр.:

- зниження рівня безробіття на 1% призводило до зростання капітальних інвестицій на 1,3%;
- підвищення середньої заробітної плати на 1% - до зростання інвестицій на 0,77%;
- збільшення експорту товарів і послуг на 1% - до зростання обсягу інвестицій на 0,71%.

3.2. Шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності

Підвищення ефективності інвестиційної діяльності є ключовим чинником економічного зростання, структурної модернізації та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Особливої актуальності це

питання набуває в умовах нестабільного макроекономічного середовища, фіскальних обмежень, зростаючої ролі інновацій та посилення інтеграційних процесів. Інвестиційна активність безпосередньо впливає на темпи оновлення основного капіталу, освоєння нових технологій, зайнятість населення, розвиток інфраструктури та загальну динаміку національного добробуту.

Одним із першочергових завдань у підвищенні ефективності інвестиційної діяльності є створення сприятливого інституційного та регуляторного середовища, яке би забезпечувало передбачуваність, прозорість та захист інвестора. Правова стабільність, чіткість норм податкового та господарського законодавства, а також ефективна судова система є фундаментом для довгострокових інвестицій. Будь-які прояви правової невизначеності або дискримінації знижують інтерес з боку потенційних інвесторів, особливо іноземних, які оцінюють ризики не лише економічного, а й політико-правового характеру.

Наступним важливим напрямом є удосконалення механізмів державного управління інвестиційними процесами, включаючи реформу системи державних інвестицій, запровадження програмно-цільового підходу у фінансуванні проектів, посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів та розвиток державно-приватного партнерства. Інституційна спроможність держави виступає визначальним фактором у забезпеченні інвестиційної привабливості секторів із високим суспільним значенням, таких як транспорт, енергетика, охорона здоров'я, освіта.

Особливої уваги потребує підвищення якості інвестиційного планування на рівні підприємств, яке повинне ґрунтуватися на комплексному аналізі ризиків, прогнозуванні попиту, оцінці рентабельності, строків окупності та мультиплікативного ефекту. Інвестиційні рішення мають прийматися на основі ретельних фінансово-економічних розрахунків, застосування сучасних методів

оцінки ефективності проектів, а також врахування соціально-екологічних наслідків.

У контексті цифровізації економіки ключовим фактором ефективності стає використання цифрових технологій для моніторингу, аналізу та оптимізації інвестиційної діяльності. Застосування аналітичних платформ, систем управління проектами, програмного забезпечення для фінансового моделювання дозволяє не лише підвищити точність прогнозування, але й забезпечити прозорість у використанні ресурсів, ефективне управління ризиками та адаптацію до змін середовища.

Підвищення ефективності інвестиційної діяльності також неможливе без формування сприятливого економічного середовища, що передбачає стабільну монетарну політику, контроль за інфляцією, сприятливий валютний курс та низький рівень корупції. Макроекономічна стабільність є одним із головних параметрів, що враховуються при ухваленні інвестиційних рішень. Зокрема, високий рівень інфляції чи девальвації валюти може суттєво змінити очікувану дохідність проекту та зумовити його відмову на користь інших юрисдикцій.

Також важливою передумовою підвищення ефективності інвестиційної діяльності є посилення інституційної спроможності фінансової системи, яка повинна забезпечувати доступ до довгострокового фінансування. Це включає розвиток банківського сектору, ринку цінних паперів, небанківських фінансових установ, а також стимулювання розвитку венчурного капіталу, інвестиційних фондів та кредитних кооперативів. Диверсифікація джерел фінансування дозволяє знизити вартість капіталу, підвищити конкуренцію та сприяти реалізації інноваційних проектів, які мають високий рівень ризику, але й потенційно вищу віддачу.

Крім економічних і фінансових чинників, значну роль відіграють соціальні аспекти інвестиційної діяльності. Йдеться про розвиток людського капіталу, підвищення кваліфікації працівників, зміцнення корпоративної культури,

формування позитивного іміджу підприємств. Інвестиції у персонал, освіту, охорону праці, корпоративну соціальну відповідальність часто мають опосередкований, але довготривалий позитивний ефект на загальну продуктивність та інноваційність.

Після масштабних руйнувань, спричинених повномасштабною війною, перед Україною стоїть надзвичайно складне і водночас критично важливе завдання, а саме економічне відновлення та модернізація. У цьому контексті інвестиційна діяльність має стати ключовим інструментом відновлення національної економіки, трансформації її структури та забезпечення стійкого розвитку.

На сьогоднішній день інвестиції необхідні для відновлення критичної інфраструктури, яка зазнала значних руйнувань. Також війна значно підірвала промисловий потенціал України, зокрема на сході та півдні країни, де традиційно були зосереджені великі металургійні, машинобудівні та хімічні підприємства. Все це потребує системної інвестиційної політики, спрямованої на залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів до проєктів зі створення індустріальних парків, технопарків, зон економічного розвитку.

Крім того, активізація інвестицій має важливе соціально-економічне значення для України. Тому що інвестиції будуть сприяти створенню нових робочих місць, підвищенню рівня зайнятості, зниженню бідності, формуванню нових професійних компетенцій у населення, яке втратило доступ до стабільного ринку праці. Водночас інвестиційні проєкти в регіонах, що постраждали від бойових дій, сприятимуть поверненню населення, внутрішньо переміщених осіб і біженців, і тим самим сприятиме відновленню демографічного та економічного потенціалу територій.

Але для реалізації інвестиційного потенціала необхідно покращити інвестиційний клімат, забезпечити прозорі й стабільні «правила гри»,

вдосконалити механізми гарантій для інвесторів (особливо в умовах ризиків, пов'язаних із безпекою), розвивати судову систему для захисту прав власності.

Варто також врахувати досвід країн, які пережили великомасштабні руйнування (наприклад, післявоєнна Німеччина, Південна Корея, Боснія і Герцеговина), де активне залучення зовнішніх інвестицій стало ключовим елементом на шляху до відновлення. Усі ці приклади свідчать: без активної інвестиційної політики – неможливе повноцінне післявоєнне відродження.

Таким чином, підвищення ефективності та обсягів інвестиційної діяльності в Україні – це не лише економічна необхідність, а й умова виживання держави у нових глобальних реаліях. Інвестиції мають стати інструментом не тільки відбудови, але й глибокої трансформації країни у напрямі стійкого, безпечного та інклюзивного розвитку.

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. План відновлення України <https://recovery.gov.ua/>
2. Національна економічна стратегія до 2030 року https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-nacionalnoyi-ekonomichnoyi-strategiyi-na-period-do-2030-t100321?utm_source=chatgpt.com
3. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент. — К.: Ельга, 2020
4. Буряк Л. І., Баранова Н. І. Інвестиційний клімат України: сучасний стан та перспективи розвитку // Економіка і прогнозування. 2022. №1
5. Інвестиції в часи війни: виклики та можливості / Центр економічної стратегії <https://ces.org.ua/>
6. Державна служба статистики України [<https://ukrstat.gov.ua/>]
7. ЕКОНОМІКС. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Баула О.В., Вісіна Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 320 с.
8. Закон України Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
9. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР. https://www.zakon-online.info/?p=3279&utm_source=chatgpt.com
10. Інвестиції: поняття та структура. Економічна сутність і форми інвестицій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/5024/132/>
11. Статистика інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?ida=548>
12. Статистика інвестиційної діяльності / В. Захожай, М. Кіт // ПЕРСОНАЛ. Журнал інтелектуальної еліти. – 2007. – №8. – С.10–17.

13. В. Майорова, Інвестиційна діяльність: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]/ [Т. В. Майорова]; – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.– ISBN 978-966-364-883-5

14. Статистика : підручник / С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 328 с.

15. Яськов Є. Методологія оцінювання інвестиційної привабливості національної економіки [Електронний ресурс] / Євгеній Яськов, Вікторія Смесова // Стратегія бізнесу: українські реалії та можливості конвергенції з ЄС : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 08 листоп. 2023 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [орг. ком.: М. П. Сагайдак (голова) та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Київ : КНЕУ, 2023. – С. 175–178. – Назва з титул. екрану. URI <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/48530>

16. Найдовська, А., & Андрієнко, Я. (2023). СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДИК АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. *Молодий вчений*, 6 (118), 84-88. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-6-118-17>

17. Кравець О.С. Статистика: навчальний посібник / О.С. Кравець – Одеса: Пальміра, 2008. – 266 с.

18. Козак Ю. Г. Математичні методи та моделі для магістрантів з економіки. Практичні застосування : Навч. посібник.// Ю.Г. Козак, В.М. Мацкул – Київ : «Центр учбової літератури», - 2016.- 252 с.

19.

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні показники для оцінювання інвестиційної діяльності та відповідні методи статистичного аналізу

Група показників	Показники	Методи статистичного аналізу
Обсяги та динаміка інвестицій	Загальний обсяг капітальних інвестицій Темпи зростання інвестицій Індекси фізичного обсягу	Аналіз рядів динаміки Індексний аналіз
Інтенсивність інвестицій	Частка інвестицій у ВВП Інвестиції на 1 особу Інвестиції на одиницю ВДВ	Відносні величини Порівняльний аналіз Індексний метод
Структура інвестицій	Питома вага за джерелами фінансування Розподіл за галузями та регіонами	Структурний аналіз Побудова діаграм Табличний метод
Ефективність інвестицій	Рентабельність інвестицій Строк окупності Валовий прибуток на інвестиції	Економіко-статистичний аналіз Аналіз співвідношень Методи моделювання
Фактори інвестиційної активності	Взаємозв'язок інвестицій з ВВП, зайнятістю, продуктивністю праці	Кореляційний аналіз Регресійний аналіз Факторний аналіз
Просторовий розподіл інвестицій	Регіональні диспропорції у залученні інвестицій Коефіцієнти концентрації	Метод групувань Аналіз рядів розподілу Візуалізація даних
Інвестиційна стабільність та ризики	Коливання обсягів інвестицій Індекси ризику інвестування Індекс стабільності	Дисперсійний аналіз Аналіз варіації Аналіз тенденцій
Прогнозування інвестиційних процесів	Прогноз обсягів інвестицій Очікуваний ефект від проєктів	Екстраполяція– Економетричне моделювання Прогнозування на основі регресії

Додаток Б

Динаміка капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності за період 2014-2023 роки

Види економічної діяльності	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Сільське, лісове та рибне господарство, млн.грн	18796	30155	50484	64243	66104	59130	50679	69950	51439	65432
Промисловість, млн.грн	86242	87656	117754	143300	199896	254196	180537	242922	126112	220652
Будівництво, млн.грн	36057	43464	44444	52176	55994	62347	39614	55724	32627	42239
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, млн.грн	20716	20663	29957	33665	51818	44174	41684	58785	36719	55665
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн.грн	15498	18704	25107	37944	50078	43793	34884	43944	49532	53516
Тимчасове розміщування й організація харчування, млн.грн	1482	1393	1478	2134	2675	2832	1951	2690	2183	2147
Інформація та телекомунікації, млн.грн	8175	22975	15651	18395	29885	21063	22381	23858	16869	24100
Фінансова та страхова діяльність, млн.грн	6214	6448	7679	8055	10652	11246	11979	10100	8906	17339
Операції з нерухомим майном, млн.грн	11230	11899	19665	22506	27557	28147	19940	30668	14280	21269
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн.грн	2921	4065	6579	7965	10798	11912	11823	17125	6012	13347
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, млн.грн	3565	6535	10009	12747	11838	11741	8623	13162	6587	13327
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування, млн.грн	5808	13942	22381	32844	44598	54306	62303	73982	36530	66237
Освіта, млн.грн	821	1540	2257	3493	4460	4789	3740	3866	2008	2721
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, млн.грн	1224	2367	4479	6708	8139	9485	14835	21779	17412	24967
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, млн.грн	509	1044	970	1649	3663	4146	2772	4423	2152	3829
Надання інших видів послуг, млн.грн	162	266	322	638	571	672	463	913	283	487

Джерело : побудовано автором за даними [6]

Додаток В

Динаміка інвестицій за джерелами фінансування в Україні за 2014 -2023 роки

Категорія	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
кошти державного бюджету, млн. грн	2739	6920	9264	15295	22814	30834	36512,5	48545,5	26374	38994
кошти місцевих бюджетів, млн. грн	5918	14260	26817	41566	50356	56480	43558,3	44207,8	12766	28554
власні кошти підприємств та організацій, млн. грн	154630	184351	248769	310062	409585	408276	279330,4	362693,0	203427	285674
кредити банків та інших позик, млн. грн	21739	20740	27106	29589	44825	67233	27894,5	26654,1	11822	11649
кошти інвесторів-нерезидентів, млн. грн	5640	8185	9831	6206	1795	4664	1729,2	779,0	92	290
кошти населення на будівництво житла, млн. грн	22064	31985	29933	32803	34646	32422	20590,9	28576,2	17913	21788
інші джерела фінансування, млн. грн	6690	6675	7496	12941	14705	24070	10220,9	17346,4	7201	8498
Усього	219420	273116	359216	448462	578726	623979	508217	673899	409659	627280

Додаток Г

Вихідні данні до побудови кореляційно-регресійної моделі

№	Регіони	Капітальні інвестиції, млн грн (Y)	Безробіття,% (X1)	Середня заробітна плата, грн (X2)	Експорт, тис.дол. США (X4)
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1	Вінницька	15724,9	9,4	9302	1455291,3
2	Волинська	12664,0	10,6	8680	694002,3
3	Дніпропетровська	66951,1	7,7	10759	7907150,3
4	Донецька	30594,5	13,6	11723	4631582,6
5	Житомирська	8466,9	9,6	8535	719034,6
6	Закарпатська	9330,3	9,1	9215	1489957,9
7	Запорізька	14876,7	9,5	10484	3080637,8
8	Івано-Франківська	9305,5	7,2	8824	911442,7
9	Київська (без м. Києва)	50295,7	5,9	11010	1948367,6
10	Кіровоградська	7794,3	11,0	8361	707025,4
11	Луганська	3357,5	13,7	8740	152851,1
12	Львівська	31061,5	6,5	9276	2202053,5
13	Миколаївська	12549,3	9,3	9981	2152519,2
14	Одеська	21080,1	5,9	9252	1384102,9
15	Полтавська	23005,3	10,6	9852	2102409,2
16	Рівненська	6729,2	8,3	8974	440168,9
17	Сумська	7734,2	7,7	8588	883366,5
18	Тернопільська	9210,3	10,0	8280	434264,4
19	Харківська	22874,6	5,0	9087	1415060,5
20	Херсонська	12368,3	9,6	8192	268128,7
21	Хмельницька	10534,1	8,0	8678	642345,9
22	Черкаська	11385,5	8,3	8843	863521,7
23	Чернівецька	4096,8	6,9	8074	213837,3
24	Чернігівська	8740,5	10,2	8212	807323,7
25	Вінницька	17626,5	9,9	7800	1429320,3

26	Волинська	8687	11,4	7337	719980,9
----	-----------	------	------	------	----------

продовження Додаток В

<i>A</i>	<i>B</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
27	Дніпропетровська	60288,6	8,0	8865	7722596,4
28	Донецька	26979,4	14,0	9690	4845441,4
29	Житомирська	8742,3	10,4	7375	661860,8
30	Закарпатська	7500,6	10,0	8079	1658975,7
31	Запорізька	15732	9,9	8729	3377247,5
32	Івано-Франківська	9393,7	7,8	7553	871353,5
33	Київська (без м. Києва)	40713,4	6,3	9093	1856333,0
34	Кіровоградська	7181,5	11,6	7189	521761,0
35	Луганська	3219,3	15,1	7369	202920,8
36	Львівська	28995,5	6,9	8003	1895635,5
37	Миколаївська	10099,2	9,6	8166	2112586,3
38	Одеська	23787,8	6,4	8013	1668313,7
39	Полтавська	18636,7	11,2	8378	1905900,9
40	Рівненська	7228	9,7	7470	410890,2
41	Сумська	7749,9	8,7	7326	802120,7
42	Тернопільська	8375	10,4	6971	452483,7
43	Харківська	23551,3	5,3	7658	1278984,9
44	Херсонська	8853,2	10,3	7060	269932,7
45	Хмельницька	11274,9	8,4	7347	638152,0
46	Черкаська	11110,4	9,6	7477	785641,5
47	Чернівецька	3720,6	7,9	6990	200132,6
48	Чернігівська	8971,3	10,6	6995	754951,9

Найважливіші описові статистики до побудови кореляційно-регресійної моделі

Показник	У	X1	X2	X4
Середнє	16440,608	9,229	8497,016	1553124,248
Стандартна похибка	2016,027	0,323	159,851	242532,323
Медіана	10822,250	9,550	8369,699	877360,000
Стандартне відхилення	13967,447	2,240	1107,481	1680313,221
Дисперсія вибірки	195089573,268	5,017	1226513,645	2823452522304,970
Ексцес	4,546	0,318	0,614	6,915
Асиметричність	2,097	0,405	0,839	2,518
Інтервал	63731,800	10,100	4752,883	7754299,200
Мінімум	3219,300	5,000	6970,563	152851,100
Максимум	66951,100	15,100	11723,447	7907150,300
Сума	789149,200	443,000	407856,766	74549963,900
Рахунок	48	48	48	48

Додаток д

Досвід підвищення ефективності інвестиційної діяльності в деяких розвинутих країнах світу

Країна	Шляхи підвищення	Отриманий результат
Сінгапур	Створення агентства <i>EDB (Economic Development Board)</i> ; податкові пільги для інвесторів; цифрова платформа <i>One-Stop Portal</i> для інвестпроцедур.	Один із найвищих показників прямих іноземних інвестицій на душу населення у світі; лідер у рейтингу <i>Doing Business</i> .
Канада	Програма <i>Invest in Canada</i> ; урядова підтримка стратегічних галузей; прозора юридична система захисту інвестора.	Стабільний притік іноземного капіталу; високий рівень довіри інвесторів; розвиток інноваційних кластерів.
Естонія	Повна цифровізація державних послуг; спрощене відкриття бізнесу онлайн; система <i>e-Residency</i> для іноземних підприємців.	Мінімізація адміністративного навантаження; стрімке зростання ІТ-сектору; зручність інвестування в стартапи.
Німеччина	Підтримка індустріальних кластерів; розвиток державно-приватного партнерства; програми фінансування високих технологій	Лідер у промислових інноваціях; ефективне залучення приватного капіталу до стратегічних проектів.
Південна Корея	Координація інвестиційної політики через <i>KOTRA</i> ; податкові стимули для технологічних секторів; субсидії на R&D.	Стрімке зростання високотехнологічних індустрій; глобальна конкурентоспроможність у сфері електроніки та ІТ.
Велика Британія	Впровадження системи оцінки <i>Value for Money</i> для публічних інвестицій; механізм <i>Green Book</i> для оцінки рентабельності.	Підвищення ефективності бюджетних інвестицій; прозоре обґрунтування капіталовкладень на національному рівні.
Швеція	Акцент на соціально орієнтовані інвестиції; стимулювання еко-інновацій; публічно-приватне партнерство в інфраструктурі.	Високий рівень соціальної ефективності; стійкий розвиток; довіра громадськості до інвестпроцесів.
США	Розвинений фондовий ринок; венчурні фонди та інституційні інвестори; інвестиційні програми на місцевому рівні	Масштабне фінансування стартапів; доступ до довгострокового капіталу; розвиток інноваційних екосистем.